

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک میاشتنی

نهم کال، یوسلو پنځمه کڼه د ۱۳۹۴ کال د کب میاشت

نوی کال مو مبارک شه / سال نو مبارک

ځبرتيا

مگرانو هېوادوالو!

افغانی زمونږ ملی هویت دی، نو راځئ چې مونږ ټول په خپلو اقتصادي راکړو او ورکړو کې د اسعارو له اخیستلو ډډه او د افغانستان له دودیزې او واحدې پیسې څخه کار واخلو او د خپل هېواد کلتور، هویت او اقتصادي تاریخ ته درناوی وکړو.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

هیئت تحریر: ایمل هاشور، رحمت الله حیدری و داکتر جهانتاب ولیزار

سردیر: شفیق الله بارز

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بابانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

مترجمین: عین الله عیان و مسعود ودان

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@dab.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.dab.gov.af

شماره ثبت: ۶۵۸

www.facebook.com/AFGCentralbank

twitter.com/AFGCentralbank

Da Afghanistan Bank-Youtube

د دې گڼې مطالب

ترویج خدمات بانکی از طریق موبایل، سهولت های ...

د افغانستان بانک د افغانی د مبادلې نرخ په اړه خبري...

د افغانستان د اسلامي جمهوریت ولسمشر ته ورکړل ...

د موبایل له لارې د پولي خدمتونو د وړاندې کولو په...

راه اندازی کمپاین آگاهی عامه در مورد خدمات ...

نقش خطرات عملیاتی بر فایده آوری بانکها

سازمان تجارت جهانی؛ مزایا و نواقص پیوستن ...

د سیمې د انفلاسیون بهیر

معادن و اهمیت آن در اقتصاد افغانستان

نړیوال اقتصادي وضعیت

اهمیت تکنالوژی معلوماتی در اقتصاد و بانکداری

د تکنالوژیکي پرمختیا شنه او ارزښت

اقتصاد ایران پس از لغو تحریم‌های بین‌المللی

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "مجله بانک" است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر می گردد، همچنان استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

ترویج خدمات بانکی از طریق موبایل، سهولت های زیادی را در پی خواهد داشت

بعد از سال ۱۳۸۲ نظام بانکی کشور صفحه جدیدی را گشود؛ قوانین و مقرره های مهم و حیاتی بانکی یکی پی دیگر جهت ایجاد فراهم آوری سهولت های بانکی تصویب، توشیح و به منصفه اجراء درآمد که نه تنها تحول و تغییرات زیادی را در عرصه نظام بانکی کشور به وجود آورد، بلکه این تحول و تغییرات در زندگی اجتماعی و اقتصادی مردم نیز محسوس گردید.

محصولات و خدمات مالی و بانکی الکترونیکی چون بانکداری از طریق انترنت، ماشین های اتومات صرافیه (ATM)، عرضه خدمات بانکی و پولی از طریق موبایل، کارت های اعتباری و غیره جهت فراهم آوری سهولت ها برای مردم در عصر حاضر یک نیاز و یکی از ابزارهای مهم دسترسی به خدمات مالی و بانکی در سطح ملی و بین المللی بشمار میرود که اکثر این نیازها از سوی نظام بانکی کشور جهت فراهم آوری سهولت برای مردم عزیز ما مهیا گردیده است.

با در نظر داشت موضوعات فوق و اینکه بخش عمده معاملات اقتصادی کشور به شکل نقده یا معاملات به پول نقد صورت می گیرد که نه تنها پر هزینه و پر خطر بوده، بلکه از مثریت لازم برخوردار نمی باشد؛ د افغانستان بانک تا اکنون برای سه شرکت مخابراتی جواز فعالیت را جهت عرضه خدمات بانکی و پولی الکترونیکی از طریق موبایل توزیع نموده است که در این عرصه فعالیت می نمایند. د افغانستان بانک همواره سعی نموده است تا در تعداد خدمات و سهولت های بانکی الکترونیکی چون انتقال پول از یکجا به جای دیگر، پرداخت معاشات، توزیع قرضه و بازپرداخت آن، پرداخت بل برق، خریداری یا ازدیاد کریدت موبایل و غیره خدمات از طریق موبایل در نظام بانکی کشور افزایش بعمل آورد تا مردم عزیز ما در هر گوشه و کنار افغانستان از فواید آن بهره مند گردند و بتوانند معاملات و انتقالات پولی خود را به صورت سهل، شفاف و بدون ضیاع وقت انجام دهند. ■

د افغانستان بانک د افغانۍ د مبادلې نرخ په اړه خبري کنفرانس جوړ کړ

د ۱۳۹۴ د کب ۲ - د افغانستان بانک مشرتابه پلاوي د امریکایي ډالرو په وړاندې د افغانۍ د مبادلې نرخ د وروستیو نوساناتو په اړه خبري کنفرانس جوړ کړ. د افغانستان بانک لوی رئیس ښاغلي خلیل صدیق په دې مطبوعاتي کنفرانس کې وویل چې د افغانۍ په نرخ کې وروستي نوسانات د د افغانستان بانک د پولې او اسعاري سیاستونو د پاتې راتګ له امله رامنځ ته شوي نه دي، ځکه چې د افغانستان بانک په بازار کې د اړتیا له مخې پیسې عرضه او مدیریت کوي چې له همدې امله په هېواد کې د انفلاسیون کچه صفر ته نږدې شوی دی. د افغانستان بانک لوی رئیس د افغانۍ په وړاندې د اسعارو په تېره بیا د امریکایي ډالرو د ارزښت د زیاتېدو لاملونه د ائتلافي ځواکونو وتل، د پانګه اچونو د

کچې کمېدل، له هېواد څخه د پانګې لېږدول او ګډوالي چې د اسعارو د ارزښت د کمېدو ستر لامل دی، په ګوته کړه او ویې ویل چې د ډالرو ارزښت یوازې د افغانۍ په وړاندې نه بلکې د نړۍ د نورو اسعارو په وړاندې هم لوړ شوی دی. څرنګه چې د یو کال په اوږدو کې د امریکایي ډالرو په وړاندې د اسټرلینګ پاونډ ۸.۳ سلنه، د ازبکستان سام ۱۶ سلنه، د ترکیې لیره ۲۱ سلنه، د ترکمنستان منات ۲۲.۵ سلنه، د برازیل پیسه ۴۱.۴ سلنه، د تاجکستان سوماني ۴۵ سلنه او د قزاقستان تینګه ۸۴.۴ سلنه ټیټوالی موندلی دی. دا په داسې حال کې ده چې دا هېوادونه ښه اقتصادي وضعیت لري، خو د دې هېوادونو په پرتله افغانۍ اوس هم په یوه مناسب وضعیت کې قرار لري.

ښاغلي صدیق همدا ډول د خپلو خبرو په ترڅ کې وویل چې له دې ټولو سره بیا هم د افغانستان بانک پر وضعیت حاکم او واکمن دی او د مبادلوي نرخ د نوساناتو د کنټرولولو لپاره اړینې پالیسۍ، پلان او امکانات په واک کې لري. له همدې امله د پیسو نړیوال صندوق د افغانستان ترلاس لاندې نیول شوي پولې او مالي پالیسي تائیدوي او د افغانستان له شرایطو سره یې سم ګڼي. د یادولو وړ ده چې په دې کنفرانس کې د افغانستان بانک د لوی رئیس ښاغلي خلیل صدیق سربېره د افغانستان بانک لومړي مرستیال ښاغلي خان افضل هډه وال، دویم مرستیال ښاغلي عیسی خان طراب، د افغانستان بانک د بیلابیلو څانګو آمرینو او د ډله ایزو رسنیو استازو ګډون کړی ؤ. □

د افغانستان د اسلامي جمهوریت ولسمشر ته ورکړل شوې ډوله ارزښتناکه ډالۍ، د افغانستان بانک ته د ملي شتمنیو په توګه وسپارل شوې

کابل، ۱۳۹۴ د سلواغې ۲۱- هغه درې ډوله بیه لرونکي توکي چې د دولتي مشرانو او ملګرو هېوادونو د رهبرانو لخوا د افغانستان د اسلامي جمهوریت ولسمشر جلالتماب ډاکټر محمد اشرف غني ته د سفر پر مهال د ډالیو په توګه ورکړل شوې وې، د هېواد ملي ګټو ته د ژمنتیا او د دولت شتمنیو ته د ډالیو د سپارلو په لړ کې د افغانستان بانک ته وسپارل شوې.

د افغانستان بانک لومړي مرستیال ښاغلي خان افضل هیده وال د دې ډالیو د ترلاسه کولو پر مهال وویل: "ولسمشر د وطن دوستۍ د احساس او د هېواد ملي ګټو ته د ژمنتیا او د دولت شتمنیو ته د ډالیو د سپارلو په لړ کې دا ځل بیا درې ډوله ورکړل شوې ډالۍ چې د دولتي مشرانو او ملګرو هېوادونو د رهبرانو لخوا د افغانستان د اسلامي جمهوریت ولسمشر ته د ډالیو په توګه ورکړل شوې وې، د افغانستان بانک ته وسپارلې خو د ملي شتمنیو په توګه خوندي وساتل شي."

د افغانستان بانک لومړي مرستیال ښاغلي خان افضل هیده وال همدا ډول زیاته کړه چې دا ډالۍ د مادي ارزښتونو ترڅنګ معنوي ارزښتونه هم لري.

د جمهوري ریاست د بشري منابع رئیسې

ښځینه لاسي ساعت د غونډې په پای کې د افغانستان د اسلامي جمهوریت ولسمشر جلالتماب محمد اشرف غني ته ورکړل شوې ډالۍ په ټولو جزئیاتو او ارزښتونو سره د افغانستان بانک د لومړي مرستیال ښاغلي خان افضل هیده وال او دویم مرستیال ښاغلي عیسی خان طراب او د جمهوري ریاست لخوا د رالیږل شوي پلاوي په حضور کې د افغانستان بانک لویې خزاندارۍ ته وسپارل شوې. □

اغلي وکتوریا غیوري چې د افغانستان بانک ته یې د دې ډالیو د سپارلو مسؤلیت په غاړه درلوده وویل "د افغانستان د اسلامي جمهوریت، ولسمشر ښاغلی محمد اشرف غني دا ارزښتناکه ډالۍ د ولس شتمني ګڼي او هغه د ارزښتناکه آثارو په توګه په رسمي ډول د افغانستان بانک ته سپاري خو د ملي شتمنیو په توګه خوندي او وساتل شي."

دغه ډالۍ په لاندې ډول دي:

۱. یو سیټ ښځینه ګانې چې بیه لرونکې

دانې په کې کارول شوي دي

۲. یو قاب نارینه فلزي لاسي ساعت

۳. یو قاب د خرمنې تور رنګ لرونکی

د موبایل له لارې د پولې خدمتونو د وړاندې کولو په اړه د عامه پوهاوی د کمپاین په لاره اچول

کابل، ۱۳۹۴ د کب ۳- د امریکا د متحدو ایالاتونو نړیوالې پراختیایي ادارې (USAID) د افغانستان بانک په ګډه همکارۍ د موبایل له لارې د پولې خدمتونو د وړاندې کولو په اړه د عامه پوهاوی کمپاین په لار واچوه.

د افغانستان بانک لوی رئیس ښاغلي خلیل صدیق د غونډې په پیل کې وویل چې د معلوماتي او مخابراتي تکنالوژۍ په برخه کې پرمختګ او نوښت او په مالي سکتور کې د هغه په کارونې سره د مالي سکتور فعالیت بدل شوی دی او همدا ډول زیاته یې کړه چې د موبایل له لارې د پولې خدمتونو وړاندې کول په مالي سکتور کې یوه نوې پدیده ده چې په پیل کې له یو شخص څخه بل شخص ته د پیسو د لیرد په موخه جوړه او اوس مهال یو شمېر نور خدمتونه لکه: د معاشونو ورکړه، د بل او پور اداينه، امانات او داسې نورې ورکړې رانغاړي چې د دې کار په پایله کې د نورو طریقو په پرتله مالي او پولې خدمتونه په

خوندي، اسانه، په خپل وخت او نسبتاً ارزانه توګه برابر او وړاندې کيږي.

ښاغلي خلیل صدیق د خپلو خبرو په ترڅ کې زیاته کړه چې د موبایل له لارې د خدمتونو وړاندې کول کولای شي د مالي معاملو په روښتیا او د فساد په کموالي کې مهم رول ولوبوي.

ورپسې د سمونونو او ښې حکومتوالۍ په چارو کې د جمهوري ریاست د ستر سلاکار ښاغلي احمد ضیا مسعود پیغام د جمهوري ریاست د سلاکارۍ د دفتر رئیس ښاغلي رحیم الله مرشدي لخوا ولوستل شو.

د غونډې په بله برخه کې د جمهوري ریاست د انسجام او پالیسۍ د ادارې رئیسې ښاغلي نرګس نهان وویل چې دا کمپاین د ولسمشرۍ ماڼۍ له هدایت سره سم وزارتونو او اړوندو ادارو ته د الکترونیکي ورکړې د سیستم د کارونې په موخه په لار اچول شوی دی.

همدا ډول د مخابراتو او معلوماتي تکنالوژۍ د وزارت مرستیال ښاغلي ایمل

مرجان د یاد شوي کمپاین د پلي کیدو هرکلی وکړ او زیاته یې کړه چې د مخابراتو او معلوماتي تکنالوژۍ وزارت ژمن دی چې د موبایل له لارې د انکوالۍ د بهیر د لا خونديتوب په برخه کې به هر اړخیزې هلې ځلې وکړي.

په دې غونډه کې د افغانستان بانک د لوی رئیس ښاغلي خلیل صدیق سربېره، د افغانستان بانک لومړی مرستیال ښاغلي خان افضل هیده وال او دویم مرستیال ښاغلي عیسی خان طراب، د جمهوري ریاست د انسجام او پالیسۍ د ادارې رئیسې ښاغلي نرګس نهان، د مخابراتو او معلوماتي تکنالوژۍ د وزارت مرستیال ښاغلي ایمل مرجان، د سمونونو او ښې حکومتوالۍ په چارو کې د جمهوري ریاست د ځانګړي استازي د دفتر رئیس ښاغلي رحیم الله مرشدي، د امریکا د متحده ایالاتو د پرمختیایي ادارې استازو، د افغانستان بانک د بیلابیلو برخو آمرینو او د ډله ایزو رسنیو کارکوونکو ګډون کړی ؤ. □

متن سخنرانی محترم خلیل صدیق رئیس کل د افغانستان بانک در کمپاین آگاهی عامه در مورد خدمات پولی از طریق موبایل

(ICT) و استفاده از آن در سکتور مالی، فعالیت سکتور مالی را کاملاً متحول ساخته است. در نتیجه کار برد تکنالوژی جدید، تنها و سایل و مجاری جدید فراهم ساختن محصولات و خدمات مالی چون بانکداری الکترونیکی - بانکداری از طریق انترنت، ماشین اتومات صرافی (ATM) عرضه خدمات بانکی از طریق موبایل (Mobile Banking)، خدمات پولی از طریق موبایل (Mobile Money) و غیره ایجاد گردیده، بلکه دسترسی به خدمات مالی را افزایش و استفاده مؤثر آنرا نیز ممکن ساخته است.

از اینرو خدمات پولی از طریق موبایل یک پدیده و وسیله تقریباً جدید در سکتور مالی بوده که در ابتدا بمنظور انتقال پول از یک شخص به شخص دیگر ایجاد و طی مدت زمانی خیلی کم از مفهوم و هدفی اولی آن فراتر رفته و امروز شامل سایر خدمات مالی چون پرداخت

عرضه خدمات پولی از طریق موبایل صحبت نموده که متن سخنرانی آن قرار ذیل ارایه میگردد.

بنام و یاد خداوند بزرگ و توانا هیئت رهبری د افغانستان بانک، محترمه نرگس نهان رییس واحد انسجام پالیسی ریاست جمهوری، ایمیل مرجان معین وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی، رحیم الله مرشدی رییس دفتر مشاوریت مقام ریاست جمهوری در امور اصلاحات و حکومت داری خوب، مهمانان و همکاران گرامی، اسلام علیکم و رحمت الله و برکاته!

اجازه دهید تا در قدم نخست اشتراک و تشریف آوری شما در محفل امروزی که آغاز رسمی کمپاین آگاهی دهی در مورد خدمات پولی از طریق موبایل در کشور است، را خیر مقدم و خوش آمدید گویم. طوریکه بهتر میدانید، پیشرفت و نو آوری در بخش تکنالوژی معلوماتی و مخابراتی

کابل-۳ حوت ۱۳۹۴- اداره انکشاف بین المللی ایالات متحده آمریکا (USAID) در مشارکت با د افغانستان بانک و سکتور خصوصی کمپاین آگاهی عامه در مورد خدمات پولی از طریق موبایل را راه اندازی نمود، این محفل که در تالار کنفرانس های د افغانستان بانک تدویر گردیده بود بر علاوه هیئت رهبری د افغانستان بانک، نرگس نهان رییس واحد انسجام و پالیسی ریاست جمهوری، ایمیل مرجان معین وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی، رحیم الله مرشدی رییس دفتر نماینده ویژه ریاست جمهور در امور اصلاحات و حکومت داری خوب، نماینده گان اداره انکشافی ایالات متحده آمریکا آمرین بخشهای مختلف د افغانستان بانک و دست اندر کاران رسانه های جمعی نیز اشتراک ورزیده بودند، محترم خلیل صدیق رئیس کل د افغانستان بانک در کنار سایر سخن رانان در رابطه به

معاشات، پرداخت بل و قرضه، سپرده و سایر پرداخت ها گردیده که در نتیجه عرضه و دسترسی به خدمات مالی و پولی را بطور مصئون، سهل، بموقع و نسبتاً ارزان در مقایسه با سایر گزینه ها مهیا و مساعد ساخته است. همچنان خدمات پولی از طریق موبایل میتواند نقش بارز را در ایجاد شفافیت در معاملات مالی و کاهش فساد داشته باشد.

امروزه خدمات پولی از طریق موبایل در کشور های در حال توسعه یکی از وسایل و ابزار مؤثر و مهم افزایش دسترسی به خدمات مالی و سکتور رسمی مالی قلمداد میگردد.

با در نظر داشت نقش و اهمیت موبایل منی، د افغانستان بانک بمنظور دستیابی به اهداف ذیل برای اولین بار چارچوب مقررات عرضه خدمات پولی از طریق موبایل را در سال ۲۰۰۷ ایجاد و سپس در اوسط سال ۲۰۱۱ بمنظور غنای و بهبود آن تعدیلات لازم را بوجود آورد. این اهداف شامل موارد آتی میگردد:

۱. افزایش دسترسی به خدمات مالی یکی از این اهداف همانا افزایش دسترسی به خدمات مالی میباشد. با وجود اینکه سکتور مالی کشور بخصوص سیستم بانکی طی یک دهه گذشته توسعه و گسترش قابل ملاحظه داشته، اما هنوز هم دسترسی به خدمات مالی و بانکی در کشور خیلی محدود میباشد. طوریکه

صرفاً ۱۲٪ نفوس کشور دارای حسابات بانک بوده و از هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۲ نفر از سهولت قرضه های بانکی استفاده مینمایند. همچنان تعداد و پوشش نماینده گی و تسهیلات بانکی نیز در سطح پائین آن قرار داشته و برای ۱۰۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۲ نمایندگی بانکی وجود دارد. ضمناً اکثر این تسهیلات بانکی در مراکز شهر ها وجود داشته و مناطق دور دست و قرا و قصبات محروم از آن میباشد.

با در نظر داشت نقش و اهمیت موبایل منی، د افغانستان بانک بمنظور دستیابی به اهداف ذیل برای اولین بار چارچوب مقررات عرضه خدمات پولی از طریق موبایل را در سال ۲۰۰۷ ایجاد و سپس در اوسط سال ۲۰۱۱ بمنظور غنای و بهبود آن تعدیلات لازم را بوجود آورد.

در عین حال رشد قابل ملاحظه موبایل در افغانستان و سطح بلند پوشش آن، یک فرصت مناسب و مساعد را در قسمت عرضه خدمات مالی برای طیف وسیع از افراد جامعه بخصوص آنده از افراد که محروم از دریافت و استفاده خدمات مالی میباشند مهیا میسازد.

۲. ترویج اقتصاد غیر نقدی:

در حال حاضر قسمت عمده اقتصاد افغانستان متکی بر انجام و اجرای معاملات نقدی بوده و معمولاً به معاملات به پول

نقد ترجیح داده میشود. اجرای معاملات مالی بطور نقدی نه تنها که برای مستهلکین پر خطر و با هزینه بلند بوده، بلکه از شفافیت و ثمریت لازم هم برخوردار نمیشد.

از اینرو د افغانستان بانک بمنظور ایجاد شفافیت بیشتر و ترویج معاملات و سیستم پرداخت غیر نقدی که خود باعث افزایش و رشد قابل ملاحظه فعالیت های اقتصادی، موثریت و کاهش هزینه میگردد، خدمات پولی از طریق موبایل را در نظر گرفته است.

هدف عمده دیگر د افغانستان بانک از راه اندازی و ترویج عرضه خدمات پولی از طریق موبایل افزایش و بهبود پروسه تادیات و پرداخت ها میباشد.

تا اکنون سه شرکت مخابراتی جواز فعالیت را از د افغانستان بانک جهت عرضه خدمات پولی از طریق موبایل را دریافت و عملاً به فراهم ساختن خدمات برای مشتریان مبادرت میورزند. این خدمات شامل موارد آتی میگردد:

۱. انتقال پول از یک شخص به شخص دیگر؛
 ۲. پرداخت معاشات؛
 ۳. توزیع قرضه و باز پرداخت آن؛
 ۴. پرداخت بل برق؛
 ۵. خریداری یا ازدیاد کریدت موبایل؛
- مطابق ارقام اخیر ماه دسامبر ۲۰۱۵، مجموع دارائی این سکتور بالغ بر ۸۷۸.۴ نهم کال، یوسلو پنخمه کله د ۱۳۹۴ کال د کب میاشت

میلیون افغانی و مجموع امانات در این سیستم (Trust Account) بالغ بر ۴۹۴ میلیون افغانی میگردد. طی سال ۲۰۱۵ میلادی در حدود یک میلیون معامله به ارزش ۴.۲ میلیارد افغانی صورت گرفته که بیشترین استفاده از خدمات پولی از طریق موبایل را بالترتیب پرداخت معاشات با ۱.۳ میلیارد افغانی، انتقال پول بین اشخاص با ۵۵۰ میلیون افغانی، باز پرداخت قروض با ۱۴۹ میلیون افغانی و ازدیاد کریدت موبایل با ۵۴ میلیون افغانی، تشکیل میدهد.

قابل ذکر است که بتعداد ۲۲۵,۰۰۰ مشترک موبایل تا کنون ثبت و راجستر خدمات پولی از طریق موبایل بوده و از آن جمله صرف بتعداد ۲۱,۰۰۰ مشتری فعال (حداقل اجرای یک معامله در یک ماه) میباشد. این بدان معنی است که از هر ۱,۰۰۰ مشترک موبایل صرف یک نفر آن عملاً در یک ماه حداقل یک معامله را از این طریق انجام میدهند.

در گُل، با مرور و ارزیابی آمار و ارقام موجود، ملاحظه میگردد که استفاده از خدمات پولی از طریق موبایل و میزان پوشش آن خیلی محدود بوده، ولی با آنهم طی سه سال گذشته روند رشد و توسعه این سکتور شاهد سیر صعودی بوده است. اما چالش ها و موانع نیز فرا راه توسعه و افزایش میزان استفاده از این

خدمات قرار داشته که موارد عمده آنرا میتوان قرار ذیل بر شمرد:

۱. عدم موجودیت آگاهی و معلومات لازم؛
 ۲. نبود اعتماد؛
 ۳. عدم ایجاد ایکو سیستم همه شمول؛
- با وجود اینکه از راه اندازی و عرضه اولین خدمات پولی از طریق موبایل حدوداً ۸ سال میگذرد، ولی متأسفانه سطح آگاهی و معلومات مردم و مشترکین موبایل از خدمات پولی از طریق خیلی پائین میباشد و شرکت های عرضه کننده این خدمات نیز تا کنون برنامه های منظم، جامع و دوامدار را در این راستا نداشته اند.
- با راه اندازی این کامپاین امیدواریم تا حد این چالش مرفوع گردیده و توقع می رود تا شرکت های عرضه کننده خدمات پولی نیز همگام با این کامپاین برنامه های آگاهی دهی و آموزشی هدفمند و منظم خویش را روی دستگیرند.
- در رابطه به ایکو سیستم موبایل منی نیز باید تذکر داد که بطور لازم و همه شمول آن، تا کنون ایجاد نگردیده است. این در حالیست که ایجاد ایکو سیستم دینامیک و همه شمول یکی از عوامل عمده در قسمت رشد، ترویج و پایداری این سکتور بشمار می آید. مراجع و جناح های دخیل و شامل در ایکو سیستم موبایل منی در برگیرنده مستهلکین، عرضه کنندگان خدمات و امتعه، شرکت های موبایل منی

، شرکت های مخابراتی، بانک ها و مؤسسات مالی، مراجع و ارگان های نظارتی می باشد.

ازینرو بمنظور ایجاد یک ایکو سیستم پویا، همه مراجع ذیدخل بخصوص ارگانهای نظارتی باید استراتژیها، پلان ها و پالیسی های خویش را در هماهنگی و تشریک مساعی یکدیگر باید طرح و عملی نمایند.

د افغانستان بانک منحیث ارگان نظارتی و تنظیم کننده فعالیت های خدمات پولی، متعهد است تا بمنظور رشد و توسعه سکتور خدمات پولی از طریق موبایل و دستیابی به اهداف کلی که از آن نامبرده شد، اقدامات لازم را روی دستگیرد.

د افغانستان بانک تصمیم و اقدام اخیر حکومت وحدت ملی را مبنی بر توزیع معاشات کارمندان ادارات دولتی و استفاده از موبایل منی را با اهمیت دانسته و آنرا یک عامل عمده در قسمت ترویج

ورشد سیستم موبایل منی می داند در اخیر جا دارد تا از کمک های مالی و تخنیکی اداره انکشاف بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) و بخصوص پروژه دسترسی مالی برای سرمایه گذاری در راستای انکشاف افغانستان (FAIDA) در قسمت توسعه و گسترش سکتور خدمات پولی از طریق موبایل و راه اندازی این برنامه اظهار سپاس و امتنان نمایم. □

نقش خطرات عملیاتی بر فایده آوری بانکها

محمد نسیم عظیمی

مدیر ارشد اداره خطرات مالی

شدت سردرگم ساخته و ابهامات را فرا راه امور تجارتي آنها بوجود آورد. توسعه بازارهای اولیه از شکل بسیط آن به پیچیدگی های بازارهای ثانویه نه تنها تهدیدها و چالش های ایمنی را در قبال داشت، بلکه درک میکانیزم عملیاتی، اصول و حقایق این نوع بازارها در اغلب اوقات برای بیشتر سرمایه گذاران و حتی مدیران بزرگترین شرکت های مالی دنیا چالش برانگیز بوده است. در واقع

«

خطرات مالی یکی از جدیدترین پدیده های مورد بحث در مدیریت مالی جهانی می باشد که به تازه گی وارد مباحث علمی و اکادمیک در دنیای مدیریت گردیده است. بحث مدیریت خطرات مالی زمانی اهمیت خویش را کسب نمود که توسعه روز افزون معاملات مالی و اقتصادی، پیچیدگی های بازارها و عرضه محصولات جدید مالی و بانکی مدیران نهادهای مالی و بانکی را به

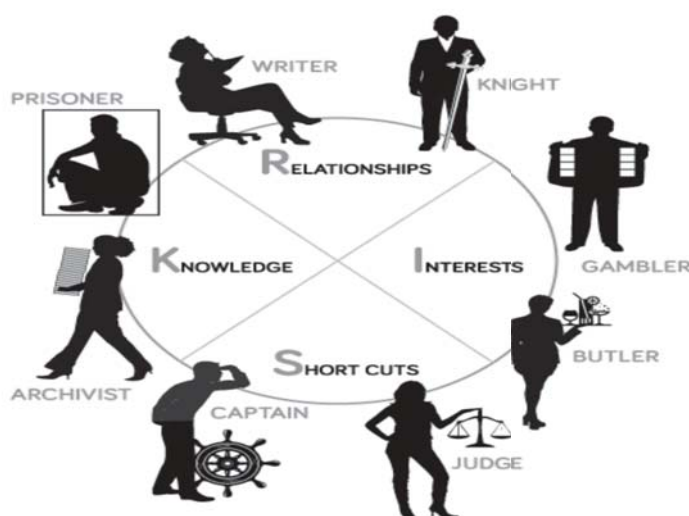
بزرگترین بحران اقتصادی جهانی قسماً و یا کلاً ناشی از نوسانات مالی بوده است که به نحوی ریشه در محصولات مورد معامله در بازارهای ثانوی یا ابتدائی داشته است. معاملات روی مشتقات (Derivatives) سفته بازیهای مالی، دخیل ساختن بخشی محصولات مالی، از قبیل مشتقات اعتباراتی (Forwards/ Futures) و قراردادهای پیچیده سهام در بازارهای مالی، انعطاف پذیری قابل ملاحظه برای سرمایه گذاران کوچک و حتی افراد را فراهم نموده که در نتیجه آن عملکرد بازارها از انگیزه اصلی خود که معاوضه و معامله ارزشهای ذاتی بوده، فراتر رفته و ارزشهای اسمی جای آن مسلط گردید که سرانجام پیشتان این بازارها را که عمدتاً بانکها و نهادهای بزرگ مالی بودند، غافلگیر ساخته و آنها را به زانو درآورد.

هرگاه به عوامل بروز بحران اقتصادی جهان پرداخته شود، به صراحت مشاهده خواهد شد که کلیه بحران مالی و اقتصادی در طول تاریخ نظام سرمایه داری ناشی از عدم کارایی بازارهای مالی و پولی بوده است. این عدم کارایی به معنی بی ثباتی و عدم تکامل نه، بلکه به معنی عدم توجه به خلاهای ایمنی در محصولات مشتقاتی مورد معامله در

بازارهای بزرگ مالی بوده است. بعنوان مثال، بحران مالی سال ۲۰۰۸/۲۰۰۷ در پیشرفته ترین بازار مالی جهان Wall Street Journal که ناشی از اتکای بیش از حد بانکها بر مشتقات مربوط به رهن بود که رونق بی سابقه آن در سال ۲۰۰۲ این بانکها را تا مرز سقوط پیش برد و یکی از شرکت های بزرگ دیگر جهان بنام Lehman Brothers که ۱۸۵ سال سابقه کار در

تصاحب مجدد گردیدند. این همه ناشی از عدم موجودیت مدیریت کارا و درست خطرات مالی در بانکها و یا نهادهای مالی این کشورها می باشد و سودهای هنگفت که این بانکها طی سال های ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۷ نصیب گردیدند، محصول تقبل خطرات بود که الی اکنون در سطح جهان محسوس بوده و میلیون ها کارگر را از کارگاه های اقتصادی اخراج نمود.

Our People R-I-S-K™ Framework

خطرات عملیاتی

خطرات عملیاتی عبارت از خطرانی است که در نتیجه عملیات و فعالیت های بانک بوجود می آید. بر اساس رهنمود کمیته بازل خطر عملیاتی عبارت از خساره یا ضرری که در نتیجه ناکارآمدی و عدم مؤثریت عملیاتی کارمندان، جریان کاری و سیستم بانکی

امریکا داشت، از هم فرو ریخت و بانک Merrill Lynch که در طول ۹۴ سال جایگاه ویژه در بازار رهن امریکا به خود اختصاص داده بود، به مبلغ ۵۰ میلیارد دالر توسط بانک آف امریکا تصاحب مجدد گردید و مانند آن ده ها بانک بزرگ دیگر در امریکا و سایر کشورهای پیشرفته ورشکست و یا هم

و همچنان رویدادهای بیرونی بوجود می‌آید. خطرات عملیاتی باعث می‌گردد تا بانک‌ها اهداف شانرا تحقق بخشیده و در نتیجه سبب زیان و شهرت بانک گردد.

منابع عمده خطرات عملیاتی:

منابع عمده خطرات عملیاتی عبارت از خطرات منابع انسانی، خطرات جریان کار، خطرات سیستم و حوادث طبیعی و خارجی می‌باشند.

۱- خطرات منابع انسانی

(People): از قبیل کمبود تعداد کارکنان، انجام وظایف محوله به صورت نامنظم، امتناع از پذیرش مسئولیت‌ها، از دست دادن کارمندان مسلکی و با تجربه بانک یا ترک وظیفه کارمندان کلیدی بانک، پلانگذاری نادرست نیروی انسانی، مشکلات در پروسه استخدام کارمندان، مشکلات در پروسیجرها و مقررات، ضعف اداره کنندگان، توانایی و مشخصات کارمندان تثبیت نگردیده که این موضوعات باعث تصامیم نادرست اداره و سرانجام باعث ضرر بانک در آینده می‌گردد.

نمونه‌های بسیار زیادی در سطح بین المللی از منابع انسانی وجود دارد. زیان توسط مؤسسات بزرگ مالی Lehman Brothers در لندن در سال ۲۰۰۱ به

دلیل اشتباه ورود یک میلیون دالر؛ ده میلیون دالر در سیستم وارد نموده که باعث کاهش بازار سهام گردید. در دسمبر ۲۰۰۱ UBS Warburg مجبور به از دست دادن ۵۰ میلیون دالر در مجموع از سهام جاپانی خود به دلیل یک خطای ورود اطلاعات در مورد تعداد سهام یک تجار گردید، Allied Irish Bank در آغاز سال ۲۰۰۲ یک میلیون دالر را به دلیل (۷۵۰) معلومات نادرست و نقض قوانین داخلی بانک از دست داد.

۲- خطرات جریان کاری (Process): از قبیل اختلاس و تذویر داخلی توسط کارمندان بانک، فعالیت‌های غیر مجاز و بیرون از محدوده صلاحیت‌ها، جعل اسناد توسط کارمندان، گزارشدهی غیر حقیقی معاملات و فعالیت‌ها، باعث نقصان محصولات، پرداخت بیشتر از حدود معینه پول مشتری، صدمه رسیدن به دارایی‌های فیزیکی شامل حوادث طبیعی مانند زلزله، آتش سوزی‌ها، سیلاب‌ها، ضررهای ناشی از عدم رسیدگی به وجایب مالی مشتریان، افشای معلومات مشتری و سوء استفاده از معلومات محرم مشتری و تطهیر پول می‌باشد.

۳- خطرات سیستم (System): از قبیل تخریب سیستم کمپیوتری یا حک

نمودن کمپیوترها و سیستم بانک، سرقت معلومات محرم بانک، مشکلات در سرورهای آی تی، تخریبات ناشی از تظاهرات و امثال آن، از کار افتیدن سیستم بانک و قطع روند کار در بانک، مشکلات در نرم افزار و سخت افزارهای کمپیوتری، مشکلات مکالمات تلفونی، قطع برق، اجراءات نادرست، سوی مکالمه، اشتباهات در داخل نمودن دیتاها در سیستم، موفق نشدن به ختم کار به ضرب العجل‌ها و مسئولیت‌ها، اشتباهات محاسبوی، اسناد حقوقی نامکمل و یا اخذ ناشده، دسترسی تائید نشده در حسابات کارمندان و مشتریان بانک می‌باشد. خطرات ناشی از سیستم تکنالوژی معلوماتی در یک نهاد مالی عبارتند از:

- نبود قوانین و مقررات استفاده از سیستم
- عدم کنترل کاربرها
- هک شدن حسابات
- نبود سرورهای مطمئن
- مصون نبودن سیستم
- افشای غیر مجاز معلومات
- حذف شدن معلومات
- سکتگی در سیستم
- اپدیت نبودن سیستم
- نبود انتی وپروس
- نبود فایروال‌ها

»

۴-حادثات طبیعی و خارجی (

External Events): به آن بخش از

خطرات عملیاتی اطلاق می گردد که بالاتر حادثات طبیعی و عوامل خارجی مثل تروریزم و دهشت افگنی بروز می کند.

چگونه باید خطر عملیاتی را اندازه گیری و مدیریت کرد؟

اندازه گیری خطر عملیاتی: در این بخش یک رویکرد گام به گام را برای اندازه گیری چنین روش که در برجستگی پیامدهای یک سیستم مؤثر و یا اندازه گیری برای ساختار یک نهاد مالی باهدف توصیف می شود. چارچوب مشخص شده ذیل نشاندهنده سه روش برای محاسبه ذخیره سرمایه خطر عملیاتی در یک زنجیره پیچیده خطر حساسیت نسبت به عوامل خارجی بیش بینی شده که قابل ذکر است.

• روش اساسی شاخص The Basic

Indicator Approach

• روش استاندارد The

Standardized Approach

• روش پیشرفته اندازه گیری

Advanced Measurement

Approaches

روش اساسی شاخص (The Basic

Indicator Approach): بانکها

با استفاده از روش عمومی شاخص باید سرمایه را برای خطر عملیاتی به طور

متوسط برابر یا بیش از سه سال گذشته از یک درصد ثابت از درآمد مثبت خالص سالانه نگهدارد.

روش استاندارد (The

Standardized Approach): در

روش استاندارد، فعالیت های بانکها را به هشت خطوط کسب و کار تقسیم کرده است. شرکت های امور مالی، خرید و فروش اموال، بانکداری، خرده فروشی، بانکداری تجاری، پرداخت و حل و فصل، نمایندگی، مدیریت دارایی و کارگزاری های خرده فروشی.

روش پیشرفته اندازه گیری (

Advanced Measurement

Approaches): تحت نیاز سرمایه

قانونی برای اندازه گیری خطر بوجود آمده، توسط سیستم داخلی بانک خطر عملیاتی اندازه گیری با استفاده از معیارهای کمی و کیفی برای AMA برابر می باشد.

برای جلوگیری از خطرات عملیاتی در یک نهاد مالی باید اهداف و پلان های ذیل صورت گیرد:

ترتیب رهنمودها و پالیسی ها برای خطرات عملیاتی در یک نهاد مالی در هر بخش آسیب پذیر

ترتیب پلان احتمالی برای خطرات غیرمترقبه یا غیر متوقعه مطابق چارچوب مدیریت خطرات یک نهاد مالی

کنترول و کاهش خطرات قانونی، منابع بشری، تکنالوژی معلوماتی، امنیتی و مقرراتی در نهاد مالی

خلاصه:

اداره خطرات عملیاتی یکی از بخش های مهم هر نهاد مالی را احتوا نموده است، همه نهاد های مالی و تجاری مجبورند تا در راستای کاهش، جلوگیری و کنترول خطرات عملیاتی گام های عملی، مؤثر و جدی را بردارند. عدم کنترول خطرات عملیاتی می تواند یک نهاد را به انواع خطرات از قبیل خطر شهرت، خطر قانونی و سایر خطرات احتمالی دیگر مواجه سازد که باعث زیان های هنگفت مالی و غیر مالی گردیده حتی باعث سقوط یک نهاد می شود. □

Source:-

I. September 2001 "Working Paper on the Regulatory Treatment of Operational Risk.

II. Wednesday ,28 September 2005 Official Journal of the European Union C227 E/349

سازمان تجارت جهانی؛ مزایا و نواقص پیوستن افغانستان به آن

حسب الله بهنورد

کارمند نظارت امور مالی د افغانستان بانک

۲۰۱۵ میلادی عضویت این سازمان را

صورت گرفت تا سازمان ملل متحد به عنوان یگانه ارگان تنظیم کننده ی روابط سیاسی بین المللی در عرصه سیاسی ایجاد گردید و در بخش اقتصاد و تجارت موافقتنامه (گات) شکل گرفت و به دنبال آن، WTO یا سازمان تجارت جهانی به وجود آمد و جانشین (گات) گردید.

مقر سازمان تجارت جهانی در شهر ژنو سویس قرار دارد و اعضای سازمان تجارت جهانی کشورهای هستند که موافقت نامه ی این سازمان را امضاء کرده اند. در حدود ۱۶۱ کشور جهان تا سال

سازمان تجارت جهانی World Trade Organization (WTO)

سازمان تجارت جهانی در سال ۱۹۹۵ میلادی جهت تنظیم قوانین تجارت جهانی و حل اختلافاتیکه در عرصه تجارت جهانی به میان میاید، تشکیل گردید. سازمان تجارت جهانی در اصل شکل انکشاف یافته ی گات (GATT) یا موافقتنامه ی عمومی تعرفه و تجارت می باشد. بعد از جنگ جهانی دوم به منظور نظم بخشیدن روابط سیاسی و اقتصادی میان کشورها، تلاش های جهانی فراوانی

کسب کرده اند و افغانستان هم در ۱۷ دسمبر ۲۰۱۵، عضویت اصلی این سازمان را بعد از مرحله‌ی گزار ۱۱ سال ناظر بودن، به دست آورد.

سازمان تجارت جهانی دارای اهداف، اصول و ارکانی می باشد، هرچند بحث روی این موضوع بسیار زیاد است، اما به گونه‌ی فشرده به آن می پردازم.

اهداف سازمان تجارت جهانی:

اهدافی که سازمان تجارت جهانی برای خود تعریف کرده است بدین شرح می باشد:

- ارتقای سطح زندگی مردم کشورهایی که عضویت این سازمان را دارند
- تأمین اشتغال کامل در کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی
- توسعه تولید و تجارت و بهره وری بهینه و مطلوب از منابع جهانی
- حفظ و نگهداری محیط زیست
- دستیابی به توسعه‌ی پایدار و ثبات اقتصادی و تجارت همراه با بهره برداری بهینه از منابع در دسترس کشورها
- افزایش سهم کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته از رشد تجارت بین المللی

اصول تجارت جهانی:

این سازمان اصول خاصی برای ورود دارد که "کشورهای عضو باید به این اصول

پابند باشند" و در صورت پابند نبودن، مجازات‌هایی علیه این کشورها اعمال می شود که مهمترین این اصول عبارتند از:

۱. انجام مشورت و نظر خواهی در مورد سیاست‌های تجاری با دیگر اعضا و حل و فصل اختلافات ناشی از روابط تجاری از طریق مذاکره.

۲. اصل عدم تبعیض و اصل دولت کامله الوداد (به معنی { MOST

FAVORED NATION (MFN) CLAUSE}: طبق این

اصل، اگر کشوری امتیاز تجارت یا تعرفه‌ی را در مورد یکی از کشورهای عضو اعمال نماید، این امتیاز یا تعرفه باید در مورد تمام شرکای تجاری عضو سازمان تجارت جهانی تعمیم یابد. البته این اصل یک استثناء نیز دارد و آن این است که سازمان تجارت جهانی سایر پیمان‌های تجاری را نیز به رسمیت می شناسد.

۳. استفاده از محدودیت‌های غیر تعرفه‌ی در تجارت همچون سهمیه بندی و سببایدی ممنوع است و کشورها تنها با استفاده از وضع تعرفه‌های گمرکی مجازند از صنایع داخلی حمایت نمایند.

۴. پس از حذف موانع تجاری غیر تعرفه‌ی کشورها باید تعرفه‌های گمرکی خود را تثبیت نمایند و به تدریج آن را کاهش دهند. البته این اصل نیز در مورد محصولات زراعتی

در کشورهایی که با چالش در پرداخت‌ها مواجه هستند، استثناء قایل شده است.

۵. برای کمک به رقابت محصولات تولیدی در کشورهای در حال توسعه، برقراری نظام تعرفه‌های ترجیحی با هدف اعطای امتیازات تجاری به بعضی از محصولات این کشورها مجاز است.

۶. سیاست‌های دامپینگ (Dumping) یا فروش زیر قیمت تمام شد و هر نوع اقدام که جنبه دامپینگ داشته باشد، مجاز نمی باشد.

۷. تبعیض در مورد کالاهای داخلی و وارداتی نباید در بین کشورها موجود باشد.

ارکان سازمان تجارت جهانی:

سازمان تجارت جهانی برای دستیابی به موافقتنامه‌های مورد تأیید اعضا و نیز نظارت بر حسن انجام آنها از وجود ارکان مختلف تصمیم‌گیری، نظارتی، اجرایی و حقوقی بهره می برد. این ارکان عبارتند از: کنفرانس وزیران، شورای عمومی، رکن حل اختلاف، رکن بررسی خط مشی تجاری و شوراها.

شرایط عضویت در سازمان تجارت جهانی:

عضویت در سازمان تجارت جهانی بر مبنای پذیرش اصول و معاهداتی است که مورد قبول کشورهای عضو گردد. این «

مراحل از درخواست عضویت شروع می شود، بعد از درخواست عضویت کشور درخواست کننده به عنوان عضو ناظر، پذیرفته می شود. بعد از پیوستن به عنوان عضو ناظر کشور درخواست کننده بر علاوه تدوین گزارش سیاست های تجاری کشور، تشکیل گروه کاری و در نهایت مذاکره دوجانبه و چند جانبه به منظور تعیین شرایط عضویت و حصول توافق جمعی برای الحاق، ذیلاً بعضی از شرایط عمومی و اصول را برای عضویت در سازمان تجارت جهانی باید بپذیرد:

- آزاد سازی تجارت خارجی
- آزاد سازی صادرات و واردات تمام محصولات صنعتی و زراعتی
- از بین بردن محدودیت بر واردات
- حذف تعرفه های گمرکی بر واردات محصولات صنعتی و زراعتی
- آزاد سازی نرخ کالا و خدمات و حذف تمام سببایدی ها
- آزاد سازی نرخ بهره
- آزاد سازی نرخ اسعار
- از بین بردن انحصار دولتی و خصوصی
- جریان آزاد اطلاعات و معلومات تجاری
- جدا سازی دو مفهوم اقتصاد و تأمین اجتماعی
- ایجاد دولت ناظر بجای دولت عامل در عرصه اقتصاد

• داشتن قرارداد دو جانبه ی تجارتی با چند کشور عضو یا غیر عضو در حال حاضر ۳۰ کشور عضو ناظر سازمان تجارت جهانی می باشند و از مدتها پیش در حال مذاکره برای عضویت دایمی در این سازمان هستند و در این میان الجزایر با ۱۸ سال مذاکره ریکارد دار است.

سایت رسمی سازمان تجارت جهانی ادعا دارد که نظر به ده دلیل آتی، عضویت در این سازمان سازنده تر و بهتر نظر به غیر عضو بودن در این سازمان می باشد:

۱. هزینه زندگی را پائین آورده و زندگی را انکشاف و معیاری تر می سازد
۲. باعث حل و فصل منازعات شده و تنش های تجارت را کاهش می دهد
۳. باعث تشویق و شکوفایی رشد اقتصادی و اشتغال زایی می گردد
۴. هزینه تجارت جهانی را از بین می برد
۵. باعث تشویق نظارت کالا می گردد
۶. به انکشاف کشور ها یاری می رساند
۷. صدای ضعیف (اقتصاد ضعیف) را قوی می سازد
۸. صحت و محیط زیست را حمایت می نماید
۹. ثبات و صلح را حمایه می نماید
۱۰. بدون درشت سازی شعار، مؤثریت را نشان می دهد

افغانستان و عضویت آن در این سازمان:

افغانستان، بعد از بیشتر از یک دهه عضو

ناظر، عضویت اصلی این سازمان را در هفدهم دسمبر ۲۰۱۵ در دهمین نشست وزیران عضو سازمان تجارت جهانی که از تاریخ ۱۵ الی ۱۸ دسمبر در شهر نایروبی پایتخت کنیا برگزار شد، بدست آورد و رسماً به عنوان عضو کامل این سازمان شناخته شد. سازمان تجارت جهانی به افغانستان ۵ سال وقت داده است تا تمام قوانین خود را مطابق به معیارهای این سازمان عیار نماید. یعنی بعد از این بازار های ۱۶۲ کشور جهان بر روی افغانستان باز است. این در حالست که برای کمایی عضویت در این سازمان باید یکسری پیش زمینه ها و امکانات امنیتی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی فراهم شود و یا به قول ساده تر بستر سازی مناسب از قبیل بازرنگری در قوانین و مقرره ها و کارشیوه های تجاری و سرمایه گذاری خارجی، تدوین قوانین تجارت خدمات، بستر سازی جهت رشد و توسعه مزیت های بالقوه و بالفعل اقتصادی کشور، افزایش قدرت رقابت محصولات، اصلاح درونی ساختار اقتصادی، توانمندسازی فابریکه ها و شرکت ها به منظور تولید محصولات با کیفیت برتر و با هزینه کمتر، حمایت لازم از بخش خصوصی، ایجاد شرایط رقابتی، افزایش صادرات کالاهای صنعتی، برخوردار نمودن کشور از ثبات اقتصادی، ثبات سازی در سیاست های پولی و مالی و مبارزه جدی و پیگیر جهت انهدام و

محو فساد اداری و اقتصادی صورت گیرد تا کشوری که عضویت این سازمان را به دست می آورد، بتواند مانند کشور های طراز اول از مزیت های این سازمان بهره بهینه و مطلوب ببرد. بنابر این پیوستن افغانستان را به این سازمان، عده ی به سود کشور و تجارت و عده ی به ضرر کشور و تولیدات می دانند.

به باور مخالفان، برنامه های سازمان تجارت جهانی مانند جهانی سازی و جهانی شدن است و در واقع، نتیجه سلطه گرایی بعضی از کشورهای قدرتمند را در جهان تقویت می کنند. آنها این سازمان را تریبونی می دانند که از طریق آن کشورهای قدرتمند، می توانند خواست های شرکت های خود را به کرسی بنشانند.

شاپور رواسانی رئیس بنیاد میرزا کوچک خان جنگلی، معتقد است که دولت های سرمایه داری استعماری در تلاش برای توسعه سلطه خود در زمینه تجارت و مبادله کالا، سازمان تجارت جهانی را به صورت دستگاهی پدید آوردند که به کمک آن انحصارات بزرگ، دولت های سرمایه داری استعماری می توانند به صورت قانونی مبادله کالا و انتقال سرمایه های پولی در همه کشورها را قبضه نمایند و کشورهایی که عضویت در این سازمان را می پذیرند، از نظر اقتصادی در همه زمینه های تجاری،

تولیدی و مالی تحت کنترل و نظارت کامل و شامل انحصارات بزرگ و دولت های سرمایه داری استعماری قرار می گیرند و استقلال سیاسی آنها پسته یی است که مغز و محتوایی ندارد.

آذرخش حافظی رئیس روابط بین الملل اتاق های تجارت افغانستان، در گفتگو با خبرنگار خبرگزاری فارس در کابل، اظهار داشت که پیوستن افغانستان به سازمان تجارت جهانی در شرایط کنونی اثر مثبت شاخصی ندارد، زیرا این کشور در حال حاضر مصرف کننده است و تولیدات و صادرات آن در حد اندکی قرار دارد. بنابر این در چنین وضعیتی افغانستان با پیوستن به این سازمان فقط در معرض صدور تولیدات سایر کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی قرار می گیرد.

سیف الدین سیحون استاد اقتصاد پوهنتون کابل باورمند است که عضویت افغانستان در سازمان تجارت جهانی با آن که فرصت های اقتصادی را در زمینه تبادله ی تجارب، امکانات و ظرفیت ها فراهم می سازد، اما دشواری هایی را نیز در پی دارد. وی چنین نظر دارد "ورود به این سازمان، افغانستان را ملزم می سازد تا مقررات و سیستم های خود را ساده ساخته، تعرفه ها را پائین آورده و درهای خود را بر روی اقتصاد جهانی و تبادله اموال باز کند که این موارد در یک کشور عقب مانده منتج به ورود کالاها و صدور

سرمایه و امکانات اقتصادی می شود. ولی بر علاوه دیدگاه های مخالفان، پیوستن افغانستان انصافاً مزایای نیز در پی دارد که به صورت کوتاه آنها را ارائه می نمائیم:

- دسترسی آسان تر به بازارهای خارجی
- جذب بیشتر سرمایه گذاران خارجی
- امکان استفاده از مشاوره و سیستم های حمایتی سازمان تجارت جهانی برای حل اختلافات تجاری
- توسعه صادرات افغانستان به خصوص محصولاتی که در تولید آنها دارای مزیت نسبی است
- ارتقای کیفی محصولات تولیدی با رعایت استانداردهای بین المللی
- اصلاح سیستم های حمایتی در اقتصاد
- اجبار دولت به گسترش حیطه عملکرد بخش خصوصی
- کاهش فساد مالی و اداری □

فهرست منابع:

1. www.wto.com
2. سالواتوره، دومینیک، تجارت بین المللی، ۲۰۰۹
3. رضایی، دکتر دستگیر، افغانستان و سازمان تجارت جهانی، ۲۰۱۵
4. بارکزی، دکتر نجیب الله، پیوستن افغانستان در شرایط فعلی به ضرر ماست، ۲۰۱۴
5. www.international.gc.ca/trade-agreements.../wto.../wto-omc.aspx
6. World Trade Organization

(Wikipedia)

د هند او پاکستان د انفلاسیون بهیر

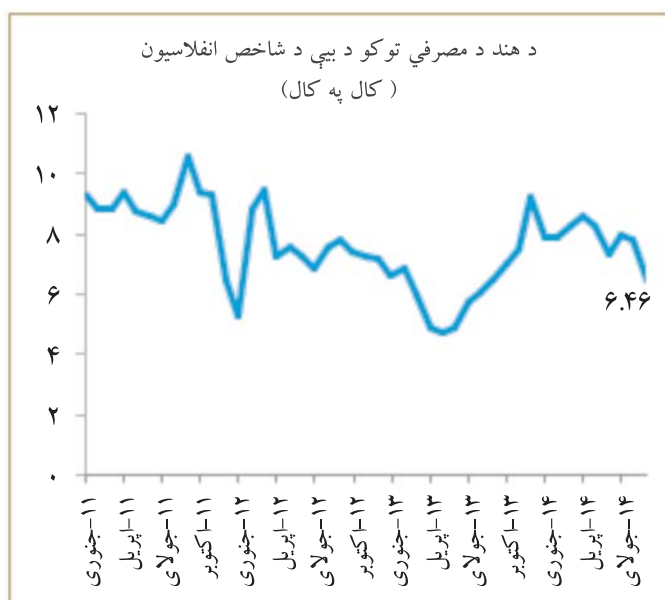
شوې.

د هند انفلاسیون

د هند مرکزي بانک ټیټې انفلاسیوني موخې ته د رسیدو لپاره انقباضي پولي سیاست غوره او د ربح نرخ یې د روان کال د مرغومې په میاشت کې تر ۰.۲۵ سلنه لوړ کړ. عمومي انفلاسیون ښکاره کوي چې د ۲۰۱۴ مالي کال په درېیمه ربعه کې د هند د انفلاسیون نرخ (کال په کال) ۶.۴۶ سلنه ؤ چې د تیر کال د ورته ربعې په پرتله په کې کوم بدلون نه دی راغلی.

د مایوس کوونکي موسمي ورنښت او باد او د پرله پسې کمزوره محصول له امله، د روان کال د لومړۍ نیمایي اوږدو کې د خوراکي توکو بیې زیاتې شوي، خو په درېیمه ربعه کې پر خوراکي توکو باندې انفلاسیوني فشارونه راکم شول.

د مصرفي توکو د بیې د شاخص د ناخوراکي توکو د انفلاسیون نرخ هغه مجموعي ټیټیدونکی بهیر تعقیوو چې د تولید نړیوال بازار کې واکمن ؤ.

افغانستان، د سیمه ایزه مرستې لپاره د سویلي آسیا د ټولنې (SAARC) غړی دی. د جغرافیایي نږدېوالي او په اقتصادي پرمختیایي کچې کې د ورته والي له امله د افغانستان د سوداګرۍ مهمه برخه د سارک د غړو هېوادونو سره ترسره کیږي، له همدې امله زموږ اقتصادي وضعیت تر ډېره حده پورې د دې هېوادونو او په ځانګړې توګه د هند او پاکستان په شان ګاونډیو هېوادونو د اقتصادي حالاتو سره تړاو لري. د همدې لپاره موږ په دې برخه کې د سیمې او په ځانګړې توګه د هند او پاکستان د انفلاسیون بهیرونه تر ارزونې لاندې نیسو.

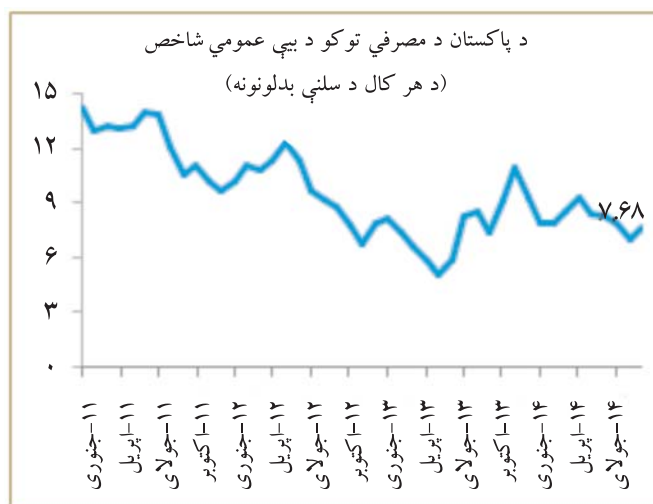

دنړیوال غوره انفلاسیوني وضعیت له امله، د کال له لومړۍ نیمایي پرته، د ۲۰۱۴ مالي کال په اوږدو کې د سویلي آسیا هېوادونو آرامه (سوکه) انفلاسیوني بهیر درلود. د کال په پیل کې عمدتاً په سیمه کې د نا هیله کوونکي کرنیزو محصولاتو اخیستنې او د اومه نفتو د بیو د زیاتیدنې د لنډ مهاله شوک له امله د انفلاسیون فشارونه زیات، خو وروسته دا نامطلوب فشارونه راکم او د مصرفي توکو بیې ټیټې او په ټیټه کچه ثابتې وساتل

پاکستان

پاکستان هم د روان کال په اوږدو کې له ډېرو امنيتي او سياسي ننگونو سره مخ ؤ چې په دې هېواد کې يې پر انفلاسيوني فشارونو باندې نامطلوبه اغيزه درلوده. د امنيتي او سياسي ستونزو ترڅنګ د ضعيفه محصولاتو له امله د خوراکي توکو بې زياتې شوې وې چې له امله يې په دې هېواد کې د ۲۰۱۴ مالي کال په لومړۍ نيمايي کې انفلاسيوني فشارونه زيات شوي ؤ. په دې هېواد کې ملي عمومي انفلاسيون د تير کال د ورته ربعي له ۷.۴۰ سلنې څخه د ۱۳۹۳ کال په وري مياشت کې ډېر لږ د ۷.۶۸ سلنې په اندازه زيات شوی دی.

د انفلاسيون د زياتدونکي فشارونو په ځواب او په ټاکلې حد کې د انفلاسيون د نرخ ساتلو په موخه د پاکستان مرکزي بانک د ۱ سلنې په اندازه د ربعي نرخ په زياتولو سره انقباضي پولي سياست غوره کړ. د ربعي په نرخ کې زياتوالي مصرفکوونکو ته روښتانه پيغام ورکړ چې مرکزي بانک د انفلاسيون نرخ د کنټرولولو په تصميم کې په خپل دريځ کلک ودریدلی دی چې له امله يې د انفلاسيون نرخ د تمې سره سم ثبات درلود او د ارزونې لاندې ربعي په اوږدو کې د انفلاسيون نرخ راکم شو.

د انفلاسيون لنډ مهاله ليد لوری

د خالصه واردونکي هېواد په توګه، په افغانستان کې انفلاسيون په نړيوال انفلاسيوني وضعيت کې بدلونونه منعکسوي. د نړيواله او سيمه ايزه انفلاسيوني غوره وضعيت په رڼا کې چې لامل يې

د نړۍ د سترو اقتصادونو د اقتصادي ودې ټيټوالی، د اومه تيلو نړيوالو بيو ټيټوالی، د توکو نړيواله ټيټې بېي، په متحده ايالاتو کې د کرنيزو محصولاتو زياتوالی او په افغانستان او سويلي آسيا په هېوادونو کې د پريمانه کرنيزو حاصلاتو تمه لرل، ګڼل کيږي؛ توقع ده چې په نږدې راتلونکي کې د انفلاسيون په نرخ کې زياتوالی رانشي.

تمه کيږي چې عمومي انفلاسيون به د ۲۰۱۴ مالي کال د راتلونکي ربعي (د څلورمې ربعي) په اوږدو کې په همدې کچه کې پاتې شي. د هند او پاکستان په شمول په ګاونډيو هېوادونو کې د ښه باراني موسم او پريمانه حاصلاتو له امله، د مصرفي توکو د بيو د شاخص د خوراکي توکو په برخه کې به د انفلاسيون نرخ ثابت پاتې شي.

که چېرې په هېواد کې په برياليتوب او سوله ايز ډول سره سياسي واک وليږدول شي نو د سوداګرۍ د پياوړتيا او پراختيا ترڅنګ به پانګونې لپاره تقاضا هم زياته شي.

خطرونه

له هغه ځايه چې افغانستان د دواړو خوراکي او نا خوراکي توکو په شمول په پراخه پيمانه د توکو واردونکی هېواد دی، د وارداتي توکو په توليد کې هر ډول ګټور يا نا ګټور پرمختګ کولای شي په هېواد کې انفلاسيوني فشارونه بدل کړي، په ځانګړې توګه حېوبات او سونګ مواد په افغانستان کې د خوراکي توکو او انرژۍ په بيو باندې جدي اغيزې لري. د همدې لپاره د دغه شان توکو په بيه کې ناڅاپي بدلون په افغانستان کې د بيو د عمومي کچې د ثبات پر وړاندې جدي خطر دی. سربېره پر دې، د ورته لامل له امله، د بهرنيو اسعارو پر وړاندې د افغاني د ارزښت ټيټوالی په افغانستان کې د انفلاسيون راتلونکي بهير په وړاندې بل اټکل شوی خطر ګڼل کيږي چې د کنټرولولو په موخه يې په هېواد کې محتاطه پولي سياست ته اړتيا ليدل کيږي. ■

سرچينه: د افغانستان بانک اقتصادي او احصائيوي بولتن

معادن و اهمیت آن در اقتصاد افغانستان

معادن دیگر در ساحات مختلف کشور وجود دارند که از آنها تاکنون استفاده نگردیده است.

استخراج غیر معیاری و نادرست از بعضی معادن در کشور توسط افراد غیر مسئول سبب کاهش عواید دولت می گردد و میزان جرایم رانیز افزایش می دهد، طوریکه در برخی از نقاط مواد معدنی با ضایعات قابل ملاحظه ئی استخراج و به بهای اندک به خارج از کشور قاچاق می شوند. در صورتیکه استخراج خودسرانه از سوی افراد و عاملان توسط دولت گرفته شود و از سوی دیگر کار

خوبی برای رسیدن به توسعه اقتصادی، استفاده از معادن می باشد. افغانستان حاوی ذخایر طبیعی مختلف النوع می باشد که عده ای از آنها، مانند معدن مس عینک لوگر، معدن آهن حاجیگک بامیان و معدن لیتیوم نورستان از جمله معادن بزرگ جهان می باشند. معادن کوبالت و نیوبیم از جمله عناصر کیمیاوی بوده و در صنایع امروزی ضرورت شدید به آن وجود دارد. همچنان معادن دیگر مانند معدن سرب، زغال سنگ، یورانیوم، طلا، لاجورد، نمک، یاقوت، نقره، زمرد، احجار قیمتی، المونیم، نفت و گاز و ده ها

معادن و ذخایر زیر زمینی یکی از مهمترین پایه های اقتصادی هر کشور به شمار می روند و استفاده از آنها یک عامل کاملاً مثبت و مهم در رشد و توسعه اقتصادی کشورها می باشد. معادن تأمین کننده مواد اولیه مورد نیاز بسیاری از صنایع بوده و در امر خودکفایی صنعتی، ایجاد اشتغال مولد و افزایش تولید ناخالص ملی و درآمد سرانه یک کشور نقش مهمی دارد. در وضعیت کنونی افغانستان نیاز شدید برای استخراج معادن و منابع زیر زمینی دارد، زیرا با کاهش کمک های جامعه جهانی بدیل و گزینه

استخراج بشکل معیاری و شفاف صورت گیرد، عواید دولت افزایش قابل ملاحظه خواهد نمود و رهبری و مدیریت از نحوه استخراج معادن می تواند وضعیت اقتصادی مردم افغانستان را در آینده بهتر سازد.

سرمایه گذاری در بخش استخراج معادن می تواند برای هزاران نفر شغل ایجاد کند و همچنان در ایجاد جاده ها، ساختمانها، راه آهن و منازل رهایشی کمک خواهد کرد. معدن مس عینک ولایت لوگر دومین ذخیره مس جهان را دارا می باشد و باوجود قرار داد سه میلیارد دلاری سرمایه گذاری کشور چین در این معدن کار عملی آن هنوز شروع نگردیده است.

یکتعداد از ذخایر زیر زمینی نه تنها برای افغانستان اهمیت استراتژیک دارند، بلکه در رفع نیازهای بخش های تکنالوژی صنعتی برای ساخت افزار کمپیوتر و ارتباطات ماهواره ای در سطح جهان بی همتا می باشند و در این راستا نشست اخیر شانگهای و پذیرفتن افغانستان بحیث عضو ناظر و تأکید دو عضو کلیدی این سازمان یعنی چین و روسیه را می توان پیش آهنگ باز شدن درهای تجارت و سرمایه گذاری جهان به روی اقتصاد

افغانستان دانست. در سال ۲۰۱۰ میلادی، پس از چهار سال پژوهش زمین شناسی و ارزیابی منابع زیر زمینی که به مدیریت گروه کوچکی از زمین شناسان امریکایی و سرپرستی پنتاگون انجام شد، تخمین های جدیدی از ارزش و مخازن زیر زمینی افغانستان به دست آمد.

سروی جیولوژیکی که صرف در ۱۰ فیصد کشور صورت گرفته است، نشان میدهد که منابع زیر زمینی زیادی از قبیل اهجار قیمتی، ذخایر زغال سنگ و غیره معادن مواد تعمیراتی وجود دارد و ذخایر گاز کشور بالغ بر ۸۲.۵ میلیارد متر مکعب تخمین شده است.

این ارزیابی ها ارزش این منابع را به بیش از یک هزار میلیارد دالر تخمین زده است که فقط مربوط به کشف ذخایر لیتیم، مس، رگه های آهن، طلا و نیوبیوم می شود. چند ماه بعد از گزارش کارشناسان زمین شناسی وزارت معادن افغانستان ارزش کشفیات جدید را نزدیک به سه هزار میلیارد دالر تخمین نموده است. این گزارش ها، تأیید یافته های زمین شناسان روسی در دهه ۱۹۸۰ بودند که گواهی بر غنی بودن کم نظیر منابع زیر

زمینی افغانستان است.

ارزش کشف منابع جدید برای کشوری که درآمد ناخالص سالانه آن حدود ۱۲ میلیارد دالر بود و بیش از ۹۰٪ از بودجه آن از کمک های خارجی تأمین میشد، در آن زمان به درستی در داخل افغانستان ارزیابی نشد. اما پس از ۵ سال، کشفیات جدید، افغانستان را به عنوان بزرگترین منبع لیتیم حتی بیش از بولیووی و نیوبیوم که کاربرد فرا زمینی آن روز به روز مهمتر می شود، تبدیل کرد. لیتیم مهمترین مواد ساخت باتری های قابل چارج است که در تلیفون های همراه، کمپیوترهای دستی و ماشین های برقی کاربرد دارد و شماری از کارشناسان از لیتیم به عنوان "نفت عصر آینده" نام می برند.

کشف منابع جدید نفتی که در ۲۰۱۱ به بیش از یک میلیارد و هشتصد میلیون بشکه نفت میان کیفیت، افزون به آنچه تا ۲۰۱۰ کشف شده بود، افغانستان را از نظر منابع زیر زمینی به عنوان یک سرزمین فوق غنی در گروه کانادا، افریقای جنوبی و برازیل قرار داد.

نظر به تحلیل های آقای عمادی مشاور اقتصادی اتحادیه اروپا چالش های در زمینه استفاده از منابع زیر زمینی افغانستان «

عبارتند از:

۱. کمبود سرمایه مالی برای توسعه:

استخراج و تبدیل مواد خام به کالا های نیمه تمام یکی از ضرورت های کشور می باشد. برخورد مؤثر با این چالش ها می تواند سهم افغانستان را در هرم ارزش افزوده استفاده از این مواد در تولید صنعتی بالا ببرد و به جای فروش مواد خام و صادرات آن، نخستین گام های صنعتی شدن را در افغانستان پی ریزی کند.

۲. شکنندگی ثبات سیاسی: دخالت

های خارجی و تداوم این دخالت ها مردم افغانستان را از سازندگی کشور باز داشته است. در این زمینه نقش کشورهای همسایه برای کمک رساندن به مردم افغانستان خیلی ها مهم می باشد.

۳. نبود ساختار اداری مدرن: چالش

سوم، نبود ساختار اداری مدرن است که پاسخگوی نیازهای صنعتی شدن و راه اندازی و اداره کردن پروژه های کلان باشد و توان مقابله با گسترش فساد مالی که یکی از پدیده های همراه با اکتشافات ناگهانی است را داشته باشد.

تعریف جدید از نقش اقتصادی افغانستان در منطقه و جلب حمایت چین، خود به خود انگیزه مؤثری برای پاکستان در تأمین امنیت افغانستان و مشارکت در پروژه های مشترک می باشد. در چنین پروژه هایی امکان دخالت های منفی از سوی دیگر کشورها را کم رنگ تر می کند.

در این چهار چوب است که بستن قرار داد های سرمایه گذاری مشترک که دست کم یکی از شریکان از میان همسایه های افغانستان باشد را می توان بستر ساز پایداری صلح و ایجاد شرایط لازم برای مشارکت مستقیم همسایه گان افغانستان در این کوشش تعبیر کرد.

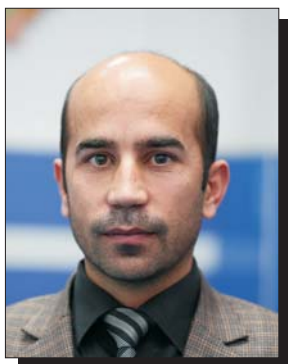
خلاصه و نتیجه گیری:

سه دهه جنگ باعث گردید تا افغانستان نتواند از منابع زیر زمینی خود استفاده نماید، در دهه اخیر توقع میرفت تا افغانستان دوشادوش کشورهای منطقه پیشرفت قابل ملاحظه اقتصادی را تجربه نماید و در بخش های زیربنایی بخصوص معادن کار صورت گیرد، اما بنابر بروز ناامنی ها در برخی از نقاط عملاً کار استخراج صورت گرفته نتوانست. در صورتیکه دولت روی استخراج معادن

بزرگ از قبیل معدن مس عینک ولایت لوگر و معدن آهن حاجی گنگ ولایت بامیان و بعضی از معادن مهم دیگر در کشور کار عملی را آغاز نماید، در نتیجه تعداد زیاد از افراد شامل کار خواهند شد و در پهلوی آن صنایع جدید نیز بوجود خواهد آمد. قابل ذکر است که دخالت دولت در تمام نقاط معدنی بخصوص در جلوگیری از استخراج غیر قانونی معادن توسط افراد غیر مسئول می تواند عواید دولت را بیشتر ساخته و از طریق بلند بردن عواید، اشتغال زائی را بیشتر ساخت که سبب کاهش بی ثباتی، ناامنی و فقر در کشور می گردد. □

منابع:

1. <http://www.dailyafghanistan.com>
2. <http://www.bbc.com>
3. <http://mines.pajhwok.com>
4. <http://mom.gov.af/fa>

محبوب الله شریفی

مسئول خطرات

آمریت عمومی عملیات بازار

څلورو هېوادونو د تېلو د تولید کابو کولو پرېکړه کړې ده

د تېلو تولیدونکو څلورو هېوادونو سعودي، روسيې، قطر او وینزویلا د تېلو تولید د جنورۍ میاشتې په کچه د ثابت ساتلو پرېکړه کړې ده. دغه پرېکړه د څلورو هېوادونو د وزیرانو له خوا د قطر پلازمېنه دوحه کې له لیدنې وروسته شوې ده.

د دغې پرېکړې موخه په مارکېټ کې د تېلو بېو ثابت ساتل ښودل شوي چې په تېرو څو میاشتو کې په تېزۍ سره لوېدلې وې.

په ۲۰۱۴ کال کې د یوه بېلر تېلو بېي ۱۱۶ ډالرو ته له جگېدو وروسته ولوېدې او وروسته ۷۰ سلنه کمی په کې راغی. ویل کېږي د تېلو د بېو لوېدل د تېلو د تولید زیاتوالی، په مارکېټ کې د تېلو کمه غوښتنه او نړیوال اقتصادي حالت ښودل شوی دی.

د سعودي عربستان د تیلو وزیر علي النعيمي ویلي چې "د جنورۍ میاشتې په کچه د تېلو تولید به د بازار لپاره کافي

وي. مونږ کوم لوی بدلون نه غواړو خو هیله مو ده چې د تېلو قېمتونه د غوښتنې په انډول او ثابت پاتې شي".

د دغو لیدنو او خبرو سرپرته د یوه بېلر خامو تېلو بیه چې وړاندې ۵ سلنه جگه شوې وه، ۲ سلنه یعنې ۳۲ ډالرو ته را ولوېده.

پر ایران د لگېدلو بندیزونو له لرې کېدو وروسته وېره وه چې د تېلو بېي به په نړیوال مارکېټ کې نورې هم راپرېوځي. ایران وايي غواړي راتلونکې اوونۍ د خپلو تېلو تولید د ورځې ۲۰۰ زره بېلره نور هم لوړ کړي. د بندیزونو له لرې کېدو وروسته اوس ایران اروپا ته هم د تېلو لېږد پیل کړی دی. د وېنزویلا د تېلو وزیر په روانو څو اوونیو کې د تېلو بېو د ثابت ساتلو په موخه د تېلو تولیدونکو هېوادو ته په سفر تللی و.

سرچینه: بی بی سی پشتو

آمادګی بانک مرکزی اروپا برای تقویت

بخش بانکی

سقوط شدید شاخص بخش بانکی در بازارهای بورس اروپایی و کاهش ارزش

سهام در این بازارها رهبران حوزه پولی یورو از جمله ماریو دراګی، رئیس بانک مرکزی اروپا را بشدت نگران کرده است. آقای دراګی با اشاره به استفاده از ساز و کارهای مناسب برای تنظیم فعالیت و سلامت بانکها از سال ۲۰۰۸ خاطر نشان کرد که بخش بانکی در اروپا از مقاومتی نسبی برخوردار است. وی همچنین گفت: "شمار بانکهایی که سود وام پرداخت نشده و یا وامهای بازپرداخت نشده دارند، بالاست. با این وجود این وامها در زمان اجرای تست استرس بانکها در اروپا شناسایی شده اند و در این رابطه پول و اعتبارات کافی ذخیره سازی شده است. بنابراین ما قادر خواهیم بود طی سالهای آینده از میزان این وامهای دارای مشکل بکاهیم."

از ابتدای سال ۲۰۱۶ شاخص بخش بانکهای اروپایی در بازارهای بورس افت سنگینی معادل ۲۸ درصد داشته است. تردید نسبت به بازدهی و سوددهی این نهادها موضوعی است که موجب نگرانی سرمایه گذاران شده است.

«

رئیس بانک مرکزی اروپا در ادامه گفت: "با توجه به آشفتگی های اخیر در بازارهای مالی، وضعیت و کیفیت اجرای برنامه های تزریق پول بانک مرکزی اروپا بر روی سیستم مالی و بویژه بانک ها را بررسی و تحلیل خواهیم کرد."

سقوط شدید قیمت نفت تأثیر خود را بر روی بخش بانکی نه تنها در اروپا، بلکه در امریکا هم نشان داده است. ارزیابی ها نشان داده که کاهش قیمت نفت، ریسک حدود ۵۴۰ میلیارد دالر را متوجه بانک ها و نهادهای مالی در سراسر دنیا کرده است. منبع: یورو نیوز

ای ایم ایف: نړیوال اقتصاد ډېر ناتوانه شوی دی

د پېسو نړیوال صندوق ای ایم ایف وايي نړیوال اقتصاد ډېر ناتوانه شوی دی او خبرداری یې ورکړی چې دغه حالت د 'غیر موافقو ټکانونو' لپاره خوندي نه دی. د دغې ادارې چارواکي وايي، د دغه حالت لاملونه مالي اضطراب او د جايدادونو مخ پر ځوړد بېي دي.

د ای ایم ایف دغه رپوټ شانگهای کې

د جی ۲۰ هېوادونو د اقتصاد وزیرانو او مرکزي بانکونو د مشرانو له غونډې مخکې راغلی.

رپوټ کې ویل شوي چې د چین اقتصاد سوکه پرمختګ د نړیوال اقتصاد پرمختګ په اړه اندېښنې ډېرې کړې دي.

د چین اقتصاد چې د نړۍ دویم لوی اقتصاد بلل کېږي دا مهال د ۲۵ کلونو مودې کې د بل هر مهال پرتله سوکه پرمختګ کوي.

واشنگټن کې د ای ایم ایف مرکز ویلي د پرمختللو اقتصادونو د ودې کچه له هغې ټیټه ده، چې ورته ټاکله شوې وه، چې وایي ځینو هېوادونو کې د تقاضا لږوالي او په پراخه کچه تولید کې د ناتوانۍ له کبله د بیا رغاونې بهیر په ټیټه ولاړ دی.

د پرمختګ کچه کې د لږوالي له کبله د چین تولیداتو کې د نور ټیکاو راتلو له کبله په نړیواله کچه د اغیزو اندېښنې راپورته شوې دي. دې سره نورو بازارونو کې، چې مخ پر ودې دي اندېښنې په

ډېرېدو دي، چې پکې د تولیداتو مخ پر ځوړد بېي هم شاملې دي.

ای ایم نړیوال پرمختګ ته په کتو د راتلونکو امکاناتو یادونه کړې، چې وایي 'د بازار بې ثباته حالت له کبله د نړیوال پرمختګ حالت هم بې ټیکاهه کېدای شي، د بېلګې په توګه د نفتو بیو ټیټېدو له کبله سیاسي او جغرافیایي ناندري راپورته کېدای شي.' یادې ادارې د ناتوانه هېوادونو د خونديتوب لپاره د نوې تګلارې ټاکلو په موخه د جی ۲۰ ډلې غونډه بللې.

د روان کال په لومړیو کې ای ایم ایف د نړیوال اقتصادي پرمختګ ورو کېدو وړاندوینه کړې وه. اوس دغه اداره اقتصادي فعالیتونو کې د ۳ اعشاریه څلور سلنې او ۲۰۱۷ کال کې د درې اعشاریه شپږ سلنه زیاتوالي تمه لري. ■

سرچینه: بی بی سی پښتو

متصدی صفحه راضیه کشتگر
مسؤول برگزاری کنفرانس های
د افغانستان بانک

ګرانو هېوادوالو!

په اقتصادي معاملو کې د افغاني دود د هر افغان ملي دنده ده؛ د دې کار لپاره بايد يو بل سره لاس په لاس په خپلو ټولو پولي معاملو کې د بهرنيو اسعارو پر ځای له ملي پيسو څخه چې زموږ د فرهنگ او ملي هویت نښه ده، کار واخلي

احمد میلاد زاهد
معاون مدیریت عمومی تکنالوژی معلوماتی

اهمیت تکنالوژی معلوماتی در اقتصاد و بانکداری

و اخذ معلومات از بانک ها و سایر ادارات و مؤسسات دولتی استفاده بهینه می نمایند. این آخر کار نیست، بلکه تقاضای مردم برای دستیابی به معلومات و سهل سازی روند استفاده از محصولات بانکی بگونه فزاینده دوام خواهد داشت. با در نظر داشت این پیشرفت، بانک های کشور نیز تلاش نموده اند تا با عرضه خدمات تکنالوژی، امور محاسبه را سریع، شفاف و مطمئن ساخته و در عین زمان سهولت های آنرا برای اجرای امور روز مره مشتریان و کارمندان فراهم سازند.

بانکداری الکترونیک یا Core

شیوه ارائه خدمات آنها به شهروندان طی سال های اخیر پیشرفت های چشمگیری داشته است. اکنون بیشتر بانک ها پی برده اند که توانایی و ظرفیت ارائه خدمات بانکی باکیفیت، سریع، دقیق، مطمئن و کم هزینه وابسته به حدود استفاده از وسایل تکنالوژی معلوماتی می باشد.

خدمات بانکی در دهه گذشته با استفاده از تکنالوژی پیشرفته محاسباتی و مکالماتی بگونه قابل ملاحظه توسعه یافته است که تعدادی از شهروندان کشور ما طور روزمره از طریق انترنت با انجام معاملات پولی، برقراری ارتباطات

استفاده از تکنالوژی معلوماتی در تمام ابعاد و عرصه های فعالیت بشری آنقدر گسترده و فراگیر شده است که عصر کنونی را عصر اطلاعات می نامند. با توجه به نقش مهم تکنالوژی معلوماتی در رشد، توسعه و انکشاف جامعه و تأثیر مستقیم آن بر زندگی، کسب و کار و رفاه مردم، نیاز روز افزون به افراد متخصص و مسلکی در این رشته را نه تنها در افغانستان؛ بلکه در تمام کشور های جهان کاملاً ملموس می سازد.

شکی نیست که تکنالوژی معلوماتی تحولات شگرفی در صنعت بانکداری نیز به وجود آورده است. بانک ها و

banking system

عبارت است از فراهم
آوری امکانات برای
کارکنان در جهت
تسريع امور و کارایی
آنها در ارائه خدمات
بانکی در محل شعبه و
همچنین فراتر از آن بین
شعبه‌ای و بین‌البنکی در
سراسر دنیا و ارائه
امکانات سخت افزار و
نرم افزار به مشتریان که

دارای آمريت تکنالوژی معلوماتی می
باشد که در کنار دیگر شعبات در امر
پیشرفت و تحول د افغانستان بانک و
نظام بانکی کشور فعالیت نموده که در
اینجا مختصراً به معرفی اهداف،
ماموریت و دیدگاه آن می پردازیم:

آمريت تکنالوژی معلوماتی

معرفی

در شرایط کنونی یکی از موضوعاتی که
به یک اداره اهمیت بیشتر می بخشد،
استفاده از تکنالوژی معلوماتی است. بناً
آمريت تکنالوژی معلوماتی یکی از
بخش های مهم د افغانستان بانک در
فراهم آوری سهولت های تکنالوژیکی
«

افغانستان نیز با استفاده از سیستم
بانکداری الکترونیکی یا Core
banking system جهت فراهم
آوری خدمات بهتر باری مشتریان و
کارمندان مجهز شده است. همچنان نظام
بانکداری به شدت در حال تحول است
و کارهای زیادی است که باید در جهت
پویایی هر چه بیشتر نظام بانکی انجام
داده شود و در آینده شاهد کاربردی و
پلات فورم های نوین ها نصب برنامه در
د افغانستان بانک خواهیم بود که
عملکرد آنها را به میزان قابل توجهی
ارتقا خواهد بخشید.

د افغانستان بانک نیز در تشکیل خود

با استفاده از آنها بتوانند از طریق
کانال‌های ارتباطی ایمن و با اطمینان
عملیات بانکی دلخواه خود را انجام
دهند. به عبارت دیگر بانکداری
الکترونیکی استفاده از تکنالوژی های
پیشرفته نرم‌افزار و سخت‌افزار مبتنی بر
شبکه و مخابرات برای تبادل منابع و
اطلاعات مالی به صورت الکترونیکی
است. اصطلاح Core Banking به
مجموعه از سیستم‌های مرکزی اطلاق
می‌شود که مجموعه عملیات مربوط به
بانکداری در یک بانک در آن ثبت
شود.

د افغانستان بانک منحيث بانک مرکزی

می باشد که امور کاری این بانک را مطابق به تکنالوژی عصر حاضر عیار ساخته و به پیش می برد.

اهداف

ارائه بهترین خدمات به کارمندان از طریق مودل مرکز خدمات مشتری، استراتیژی و تأکید روی مودل مدیریت الکترونیکی، تمرکز روی حمایت از نیازمندی های عمده کاری د افغانستان بانک توأم با ظرفیت مناسب تکنالوژی معلوماتی تکنالوژی و مکالماتی جهت حمایت از تسریع روند رشد و برابری با کشورهای منطقه، تشریک مساعی و همکاری با تمام مدیریت ها/آمریت ها و بانک های عضو، سرمایه گذاری استراتیژیک در عرصه تکنالوژی معلوماتی همگام با رهنمود ها و دیدگاه های استراتیژیک د افغانستان بانک، تنظیم و هارمونیزه کردن اپلیکیشن های تکنالوژی معلوماتی جهت حصول ارزش مطلوب سرمایه گذاری موجود تکنالوژی معلوماتی و مدیریت معلوماتی مصون و جوابگو طبق التزامات قانونی، اهداف آمریت تکنالوژی معلوماتی را می سازند.

ماموریت

ماموریت آمریت تکنالوژی معلوماتی را فراهم آوری ظرفیت، تخصص و خدمات تکنالوژیکی تشکیل میدهد که با استفاده از آن سکتور بانکی و د افغانستان بانک توسعه قابل ملاحظه خواهد نمود. آمریت تکنالوژی معلوماتی با کارمندان مستعد و متعهد خویش خدمات عالی را به شکل غیر مستقیم به مشتریان و به شکل مستقیم به کارمندان د افغانستان بانک فراهم می کند. در همین حال این آمریت با دیدگاه اساسی که دارد؛ در مورد راه های حل تکنالوژیکی، امنیت معلومات و انکشاف مداوم در زمینه تکنالوژی معلوماتی اطمینان حاصل می کند. آمریت تکنالوژی معلوماتی متعهد است که به ماموریت خویش از طریق نکات ذیل نائل گردد.

- تمرکز روی تقاضای کابران تکنالوژی با درک نیازمندی های آنان و ارائه فرصت های که نیازمندی های آنان و د افغانستان بانک را برآورده سازد.
- ارتقای سطح آگاهی کارمندان از چگونگی تطبیق، استفاده منابع تکنالوژیکی و تأثیرات آن در روند

کاری.

- ارائه خدمات با کیفیت، قابل اعتماد و مؤثر.
- همکاری با کاربران محترم تکنالوژی معلوماتی در قسمت مصونیت معلومات د افغانستان بانک با استفاده از بهترین روش های پذیرفته شده تکنالوژیکی.
- رسیدگی بموقع حین تغییر محصولات تکنالوژی و حل چالش های احتمالی در مطابقت با مفاد قانون.
- انتقال تمام اسناد و مدارک بانکی به دو سایت مصونیت از آفات وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی و امارات متحده عربی.

دیدگاه

آمریت تکنالوژی معلوماتی متعهد به نقش رهبری خویش در راستای تقویت اهداف د افغانستان بانک از طریق اشتراک در حق انتخاب پیشرفت و نوآوری های تکنالوژیکی می باشد. □

د تکنالوژیکي پرمختیا شننه او ارزښت

په ورځني ژوند کې د ولسي وگړو او عامه خلکو څخه د تکنالوژۍ کلمه اورو، خو ډېری خلک د تکنالوژۍ په اساسي پرنسپونو او ماناگانو سره آشنایي نه لري، له همدې امله مو د لیکنې لپاره همدا موضوع غوره کړه. د تکنالوژۍ کلمه پراخه معنی لري یعنې ویلای شو چې تکنالوژي د بشري پوهې هغه زیرمه ده چې په صنعتي کړنو کې ورته نسبت ورکول کېږي چې دا پوهه په انساني مهارتونو، ټولنیزو سازمانونو، د تولیدسامان آلاتو او په اقتصادي بیخ بنسټ کې مجسم شوې ده او د تولید د کچې او انواعو زیاتوالي او جنسیت د ښه والي لپاره په اقتصاد کې منعکس کېږي.

تکنالوژیکي بدلونونه د وخت سره کلکه اړیکه لري، یعنې په هره اندازه چې په چټک ډول مثبت و غواړي په یو مساعد ماحول کې نوې تکنالوژیکي بدلونونه ځای په ځای کړي په هماغه کچه مشریت د تولید په پروسه کې ښکاريږي. په افغانستان کې په تیرو ۱۵ کلونو کې چټک پرمختیایی بدلون له ورايه لیدلای شو. له ۲۰۰۰ کال څخه مخکې افغان پانگه وال نه د تکنالوژۍ د استعمال سره آشنا ؤ او نه حالات دومره مساعد ؤ چې د کابل په شمول نورو ولایتونو کې یې د تکنالوژیکي بدلونونه لږۍ تغیراتو سلسله پلې کړې وه، خو اوسمهال د کابل په شمول په گڼ شمیر نورو ولایتونو لکه ننگرهار، مزار شریف، هرات او داسې نور کې د تکنالوژۍ په برکت د تولید

پروسې پیل او همدا شان د پیل سره یې چټکتیا هم پیدا کړې ده. اوسمهال نه یوازې دا چې په فابریکو کې د نوې تکنالوژۍ نه گټه اخیستل کېږي، بلکې په دفترونو او ادارو کې هم د تکنالوژۍ په بنسټ کارونه ټول بریښنایي شوي دي او د افغانستان بانکونو، وزارتونو، شخصي موسساتو او نورو کې ډول ډول پوستکالي یا سافټ ویرونه کارول کېږي. تکنالوژۍ پرته له دې چې د تولید او مؤلدیت په ښه والي او زیاتوالي کې شامله ده، بلکې د نوو توکو د تولیدي منابعو پیدا کول، د تولید نوې طریقې، د تولید د جنسیت ښه والي او د وسایلو او عواملو د نسبت زیاتوالي په اقتصاد کې ده. د تکنالوژۍ په برکت سره مونږ کولای شو چې په کانونو استخراج باندې

لیکوال: تاج محمد تمکین

د افغانستان بانک د ختیځ زون اقتصاد پوه

هم کار پیل کړو. افغانستان تر ټولو زیات دې برخه کې کار کولو ته اړتیا لري. د افغانستان غرونه او رغونه د کانونو څخه مالا مال دي، خو له بده مرغه تر اوسه

یې د افغانستان ټولو ولایتونو ته نوي نوي تولیدات معرفي شول او دا سیستم لاجریان لري.

د شومپتر تر څنګ هیګن او ستار مشهور اقتصاد پوهان هم د د تکنالوژۍ شتون پخپلو اثارو کې د تولید د ډیرښت او د متنوعیت لپاره حیاتي عامل بولي او پرته له دې د جامعي پرمختګ بطبي او ستونزمن ګڼي. د تکنالوژۍ له برکته د تولیداتو شکل، بیه او هر څه بدلون کوي او د اقتصادي کړنو د ډیرښت لامل ګرځي.

په افغانستان کې لا د تکنالوژۍ د عملي کولو او د تکنالوژیکو طریقو د پلي کولو اصل په بشپړه توګه سل په سلو کې لا نه ده عملي شوی او په دې برخه کې زیات کار ته اړتیا ده. اوس هم زموږ هېوادوال د حکومت په مرسته کولای شي چې د خپلو ځمکو څخه د مډرنې تکنالوژۍ په کارولو سره څو برابره زیات حاصلات پیدا کړي. د تکنالوژۍ په مرسته زموږ هېوادوال کولای شي چې د شهدو د مچيو د روزلو، پولتري او همدا شان نورو تولیدي او صنعتي برخه کې خپله ګټه څو برابره کړي چې دا ټول به په ټولیزه توګه د هېواد د ملي عاید د ښه والي او زیاتوالي لامل شي او د بې وزلۍ دایره به هم ماته شي. □

یې باید په پانګه اچونه پکار واچول شي. د دغو متشبثینو په مرسته بشپړې سیالۍ رامنځته کیږي چې دې سره له تکنالوژیکي پراختیاوو څخه ډیره ګټه ترلاسه کیږي.

شومپتر یو عالم دی چې وایي د تکنالوژۍ رول د یو تطبیق کوونکي په توګه په یو سرمايداري او انحصاري رقابت په محیط کې ډیر مهم ګڼل کیږي او هغه عقیده درلوده چې متشبث ته لازم نده چې خپله ګټه په پانګونه کې مصرف کړي، بلکې هغه کولی شي چې د نورو سپماوې پکار واچوي او د تکنالوژیکي بدلونونو او پراختیا لامل شي. خو اصلي محرک عامل د اختراعاتو د تطبیق او پکار اچولو لپاره د ګټې امید ده چې هر وخت د متشبث سره وي او هغه ځکه چې یو متشبث د لمړي ځل لپاره یوه نوې مفکوره اویا یو نوی تولید معرفي کوي. له همدې امله په پیل کې د انحصار موقف لرونکي وي، خو د وخت په تیریدو سره یې دا انحصاري فکر بدلېږي او هڅه کوي چې نوښت رامنځته کړي. په ورته وخت کې دا تجربه زموږ په هېواد کې هم تکرار شوې ده. د انتقالي حکومت د راتګ سره سم ډېری پانګوال زموږه تقلیدي تولید کاوه. د کابل په شمول په نورو ولایتونو کې هم تقلیدي تولیدات زیات شول، خو د وخت په تیریدو سره چې د پانګوالو شمېر افغانستان کې ورځ په ورځ زیاتیدو کې ؤ، نو لویو پانګوالو او متشبثینو فکر وکړ چې په تولیداتو او تولیدي پروسه کې باید نوښت رامنځته شي چې له امله

پورې ترې تکنالوژیکي ګټه پورته شوې نه ده او که تکنالوژیکي استخراج یې صورت نیولای وای نو نه یوازې دا چې د بودجې له پلوه به ځان بسیا وو، بلکې نور به هم په ملي عاید کې زیاتوالی راغلی وای.

د تکنالوژۍ یوه ښیګنه دا هم ده چې د تولید بېلابېلې طریقې درته په مخ کې ایښودل کیږي چې کولای شي د هر ډول مثریت په نظر کې نیولو سره ترې غوره تولیدي لاره خپله کړي.

که په ټولیز ډول تکنالوژۍ ته وګورو د تکنالوژۍ د بدلونونه طریقه، وده او د پراختیا لاره یې یوه پیچلې، پراخه او هراړخیزه موضوع ده چې خپرلو ته اړتیا لري. دا بحث د بېلابیلو علماوو د پاملرنې وړ ګرځیدلی لکه تاریخ پوهان، ټولنه پېژندونکي، د فزیکي علومو علما او اقتصادپوهان چې پدې برخه کې د ځینو علماو نظریې د بحث لاندې نیسو. په ډېرو لیکنو کې متشبث د تکنالوژۍ د پراختیا اصلي لامل پېژندل شوی او د دغو لیکنو له پلوه متشبث په یو ټولیز ساختمان کې چې د لویدیځې پانګوالۍ په شکل یې تکامل پیدا کړي، کار کوي.

کلاسیک علما پدې عقیده دي چې تکنالوژیکي پرمختیا د یو هېواد د صنعت په سکتور کې پداسې صورت کې امکان لري چې یو کیټلست متشبث پکې شتون ولري او د خپلې ګټې څخه د تکنالوژۍ د پرمختګ لپاره پانګونه وکړي. یعنې په دې ټول پوهیرو چې ګټه لاسته راځي نو یوه برخه یې په مصرف رسول کیږي او بلې برخه یې بچت کیږي، نو بچت برخه

اقتصاد ایران پس از لغو تحریم های بین المللی

طبق گزارش صندوق بین المللی پول در سال ۲۰۰۹ ایران در حدود ۱ درصد رشد اقتصادی داشت که بعداً به صفر و حتی به منفی تقرب نمود که کمترین رشد اقتصادی را در جهان داشت.

ایران بر سر چالش برنامه های هستوی، از سال ۱۳۸۵ تا اوایل سال ۱۳۹۴ از جانب تعدادی کشورهای بزرگ صنعتی با تحریم های مختلف مواجه شد که از جمله تحریم ها محدود ساختن سیستم بانکداری و قطع ارتباطات بانکی این کشور بود. در دوره تحریم این کشور مورد ضربات شدید اقتصادی قرار گرفت که سرانجام در سال ۲۰۱۶ این تحریم ها به مرور زمان

نرخ تورم را در جهان داشت و در چند سال اخیر وابستگی گلی به عواید غیر قابل اعتماد نفتی، برنامه ریزی اقتصادی ایران را همواره شکننده ساخت. طوریکه آمارها نشان می دهد ۸۰ درصد عواید این کشور از مجراهای فروش محصولات نفتی بدست می آید. صنعت این کشور زیر حمایت دولت فعالیت می نماید و اگر بعد از تحریم زیر فشار های رقابتی قرار گیرد، بیم آن می رود که شاید تعداد کارخانه های تولیدی آن تعطیل و نرخ بیکاری افزایش یابد.

باید گفت که ایران در سال های اخیر رشد اقتصادی مختلفی را تجربه کرده است.

ایران در جنوب غرب آسیا و غرب کشور ما موقعیت دارد، مرکز آن شهر تهران و نفوس این کشور در سی سال اخیر از ۳۶ میلیون به ۷۷ میلیون تن افزایش یافته است، بر اساس آمار های ارائه شده نرخ بیکاری در این کشور به ۲۲ درصد رسیده است، اما برخی کارشناسان این رقم را بیشتر می دانند. همچنان طی چهار دهه گذشته ایران با تورم بالای روبروست که الی تورم ۵۰ درصد را تجربه نموده است. چند سال قبل ایران با نرخ رشد منفی اقتصادی روبرو شد که اثرات آن تا اکنون در اقتصاد این کشور باقی مانده است. در سال ۲۰۱۳ این کشور بعد از ونزوئلا بالاترین

کاهش یافت و یک تعداد آن کاملاً لغوه گردید. تمرکز تحریم ها بر نقاط ضعف اقتصاد ایران در جدول ذیل نشان داده شده است.

عملی گردد، به شرط اینکه در مسیر رقابت اصولی قرار داشته باشد که جبران کسر بودجه و یا جلوگیری از رشد نقدینگی گردد که از همین طریق بخشی

عدم شفافیت بازار ارز ایران	تحریم های مالی و بانکی
وابستگی به شبکه سوفت در پرداخت های بین المللی	
پائین نگهداشتن ارز، علی الرغم تورم داخلی	
وابستگی تجارت ایران به حمل و نقل دریایی	تحریم های کشتی رانی
محدود بودن تعاملات ترانزیتی ایران با کشور های منطقه	
وابستگی بودجه دولت به نفت	تحریم های نفت و گاز
وابستگی صنعت و محصولات نفت و گاز	
وابستگی به واردات بیش از حد	
وابستگی در کالا های اساسی	تحریم های تجاری
سوء مدیریت شرکای تجاری	

با در نظر داشت موضوعات فوق حالا اینکه چه اقداماتی سیاستی باید برای دوره پس از تحریم توسط دولت ایران برای موفقیت اقتصادی صورت گیرد تا با رفع تحریم ها حدودی مشکلات کاهش یابد، لازم است اصلاحات ساختاری در حوزه های اقتصادی و حتی سایر حوزه ها صورت گیرد. سیاست گذاری در جهت سهل ساختن پروسه جذب و فعالیت های سرمایه گذاری خارجی در صنایع نفت و گاز و پالشگاه های مواد نفتی و سایر فکتورهای تولیدی رویدست گرفته شود. همچنان خصوصی سازی بطور حقیقی

از اهداف دولت در جهت رشد اقتصادی تأمین خواهد شد. کاهش ریسک سرمایه گذاری و بهبود فضای کسب و کار هم به عنوان یکی از اقدامات سیاستی دوران پس از تحریم در اولویت قرار گرفته و در این زمینه اقدامات لازم صورت گیرد. کاهش فساد مالی و اداری از طریق قوانین و ایجاد شفافیت مالی مواردیست که در اقدامات سیاستی جایگاه خود را دارد، کاهش شکاف های سیاسی و اجتماعی، تقویت سرمایه اجتماعی با ایجاد فضای مناسب اقتصادی می تواند جبران کننده چندین

سال تحریم ها باشد. بر قراری روابط منطقی و عقلانی با سایر کشورها و نهادهای بین المللی در راستای استفاده از مزیت های موجود برای جذب سرمایه گذاری های خارجی و تکنالوژی جهانی هم می تواند موفقیت اقتصادی ایران را در منطقه تضمین نماید. بر این اساس نبض بازار پس از تحریم بدست فعالان اقتصادی بوده و برنامه ریزی به صورت اساسی ترتیب گردد، زیرا اقتصاد ایران پس از تحریم به مدیریت فعال و محتاط ضرورت دارد و خطرناکتر از زمانی است که ایران زیر فشار تحریم ها خرد شده بود. آگاهان به این باوراند که بعد از تحریم، بازارهای ایران شرایط جدیدی را سپری خواهند کرد، زیرا اکنون شرکت ها و مؤسسات بزرگ تولیدی جهان آماده سرمایه گذاری در این کشور اند، از همینرو امکان می رود که واردات این کشور به گونه بی سابقه افزایش یابد و صدمه شدیدی به صادرات داشته باشد، حتی بیم آن می رود که از کنترل خارج گردد. صرف مدیریت قوی اقتصادی می تواند وضعیت را بدست داشته باشد و تولیدات این کشور را از آسیب پذیری نجات دهد. چون ایران مدتی زیادی در تحریم های گوناگون قرار داشت، از همینرو به تکنالوژی غرب آشنایی کامل ندارد، بنا به مدیریت قوی که آمادگی کامل به سرمایه گذاری بیرونی داشته باشد و

سیاستگذاری‌های محتاطانه که با تعامل اقتصادی جهانی عیار باشد، ضرورت دارد؛ در حالیکه قبل از تحریم در مورد صادرات و واردات این کشور آماری در حدود یکصد میلیارد دالر ارائه شده بود. ایران در نظر دارد که مخارج خود را از مسایل تجاری یعنی ۵۰ میلیارد واردات و متباقی صادرات تکافو نماید و دالره‌های نفتی را صرف زیربناها مثل سکتور زراعت، معادن و تولیدات صنعتی نماید. بنابر این فعالیت‌ها، هوشمندان و هوشیارانه مدیریت خواهند شد، زیرا با اندک اشتباه ایران فرصت را از دست خواهد داد. حالا که تحریم‌ها لغوه شده است، مدتی نه چندان دور شاهد یک حرکت بی‌پیشینه و گام‌های به سوی پیشرفت گذاشته شده است. اما هنوز هم محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها و عملکردهای تورم لجام گسیخته در بازار این کشور محسوس می‌باشد، در این شرایط دولت هم بسیار سریع عمل می‌کند و در سرمایه‌گذاری خارجی، شرکت‌های درجه یک را انتخاب می‌نماید تا در تولیدات با کیفیت عالی و اتوریته بین‌المللی پیش‌قدم گردد. گفته می‌شود همزمان با بیرون رفت از رکود اقتصادی وضعیت شاخص‌های اقتصاد کلان بهبود یابد بطور مثال میزان اشتغال در بخش صنعت و زراعت کاهش خواهد یافت، سکتور خصوصی فعال می‌گردد و زمینه را برای سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی فراهم می‌سازد. اولین

گام‌ها را در جهت سرمایه‌گذاری، فرانسه خواهد گذاشت. خریداری ۱۱۸ فروند طیاره ایربیس به ارزش ۱۲۵ میلیارد دالر و عقد قرار داد با دو شرکت بزرگ موتر سازی فرانسوی که در سال آینده شروع بکار می‌نمایند و امضای ۲۰ معامله بزرگ در بخش‌های مختلف تجاری و آموزشی با فرانسه صورت گرفت. هنوز هم ایران بازار خوب موترهای ساخت امریکا و فرانسه و سامان‌آلات الکترونیکی که به قسم قاچاق وارد می‌شود، می‌باشد. همچنان ۴۰ درصد نفوس این کشور را زنان تشکیل می‌دهند؛ از اینرو بزرگترین مصرف‌کننده مواد آرایشی در منطقه است که اکثر این مواد امریکایی به طور قاچاق داخل ایران می‌شود.

اقدامات بعد از تحریم اضافه شدن یک میلیون بشکه (بیلر) نفت در تولیدات مواد نفتی ایران توانست در قیمت نفت تأثیرات منفی را بجا گذارد که کشورهای اتحادیه اروپا و ایالات متحده امریکا از این وضعیت بهره خوب برده اند. همچنان مسایل تجاری این کشور که بنابر تحریم‌ها از کشورهای غربی به کشورهای آسیایی انتقال شده بود، دوباره جایگاه خود را در کشورهای اروپایی، ایالات متحده امریکا، بریتانیا، چین، هند، ترکیه و ... پیدا خواهد نمود. گفته می‌شود که ایران در حدود ۱۰۰ میلیارد دالر دارایی‌های مسدود در خارج کشور را نیز بدسترس آورده است، از جمله مبلغ آزاد شده بیست و نو میلیارد

دالر آن از دارایی‌های بانک مرکزی این کشور می‌باشد. بانک جهانی پیش‌بینی می‌نماید که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در مدت یک الی دو سال به ۳.۵ میلیارد دالر افزایش خواهد یافت.

آگاهان به این باور اند که مبادلات کالاهای ایران با کشورهای هند و چین نسبت به کشورهای دور بسیار مؤثر است، زیرا مارکیت‌های نزدیک و کم مصرف منفعت خوبی را به این کشور خواهند آورد. در پهلوی آن ایران نیاز به رشد اقتصادی چند فیصدی دارد؛ این رشد با تکنالوژی معلوماتی جدید و عصری امکان پذیر خواهد بود، اما ایرانی‌ها به این باور اند که در قدم نخست اشخاص فنی و مسلکی به این تکنالوژی ضرورت است و در پی آن کدام کشور می‌تواند تکنالوژی عصری را به ایران بیاورد و معتقدند که با برگشت ایرانی‌ها تحصیل کرده از خارج کشور می‌توانند در این راستا سهم فعال ایفاء نمایند. ■

بیانی

منابع:

1. www.bbc.com
2. jahannews.com
3. www.eghtesadnews.com
4. www.ireconomy.ir
5. www.entekhab.ir

اطلاعیه

هموطنان عزیز!

افغانی هویت ملی ماست، پس بیائید همه ما، در داد و ستد های اقتصادی از پذیرش اسعار خودداری نموده و از پول رایج و واحد پولی افغانستان استفاده کرده و به فرهنگ، هویت و تاریخ اقتصادی کشور خویش ارج بگذاریم.

د افغانستان بانک

بانک

ماهنامه د افغانستان بانک

سال نهم، شماره ۱۰۵، حوت ۱۳۹۴

ګرانو ښاریانو!

د افغانستان بانک د قانون د دري دېرشمې مادې سره سم د افغانستان مروجې پیسې افغانی دي